

Wakù Itekale

John Nùmenukappù

Sàlà Kaleta Yawon

John uya màlà tùpatalà Jesus pantomù yekamasak Matthew, Mark molopai Luke tawonnan kasa pùla, molopai itonpattàsak ya màlà yà'là yamùk là iwekkussak kon, màlà kaleta yamùk yau yekamasak kon pen ke. Jesus usene màlà tàwàl-là tùwemassen Kaatù Maimu pe, kappon pe iwenasak lùppù pe molopai kappon yamùk kùlottau iwemassak lùppù pe. Sàlà kaleta menukasak màlà Jesus wechi Pùikattànài pe, yeunoko màlà teppù lùppù pe, Kaatù mumu pe iwechi pàk ailon te toppe yennài nan uya (20:31).

Jesus wechi yeunossak lùppù Kaatù mumu pe yekamannan tùpatalo'nan eke ton Jesus nùkupùssan ittutok ipàkàlà yenpoikasak màlà John kaletayi uya. Màlà yamùk uya ànùk pe Jesus wechi yenpoika màlà. Jesus mùkkàlà wema'nàtok, asanta, ailon, akkwa, tuna, pùlomù pusak, itek molopai kaalinilu mainanpanài. John uya tàwàl-là wema'nàtok ke lepantok Jesus yai ailon te ànù'là uya yattai yekamasak màlà.

Ipantapàssak

Iwepyattàtok 1:1-18

Enpataukanài John molopai wapiyalok kon Jesus Nenupa Ton 1:19-51

Jesus we'wotokomatok 2:1—11:57

Tewinan nùppù Suntayakka molopai iwelittok 12:1—19:42

Iwe'wuluukatok molopai iichenpoikapàtùppù 20:1—21:25

Christ Uyàttok

1 ¹Iwepyattà pe màlà Mayin wechippù, molopai Mayin wechippù Kaatù piyau, molopai Mayin wechippù Kaatù pe. ²Mayin wechippù màlà Kaatù piyau iwepyattà motapai. ³Mùkkàlà yai tamù'nawolon wekonekappù. Yà'làlà mùkkàlà pokonpe pùla ikonekasak pùla iwechi màlà ikonekasak kon kùlottau. ⁴Mayin yau wema'nàtok wechippù molopai sàlà wema'nàtok uya akkwa nepùppù kappon yamùk weyuttànài pe. ⁵Màlà akkwa ulenpamùppù ewalupàttau, tuse ewalupà uya yà'nùpù pùla wechippù.^a

^a **1:5** Ewalupà uya yanùmù pùla wapùla ewalupà uya ittu pùla iwechippù.

⁶Kàiyik uyàpùppù mùkkàlà wechippù Kaatù neunokoppù pe, itesek wechippù John. ⁷Pùsàlà uyàpùppù kappon yamùk pàk akkwa yekalettàik, molopai mùkkàlà yai ailon te toppe tamù'nawolon kon uya. ⁸Mùkkàlà John, mùkkàlà akkwa pen, tùse akkwa yekamanài pe neken iyàssak. ⁹Sàlà wechippù màlà ailon kulu akkwa, sàlà non pona tùuyàssen tamù'nawolon kon kappon yamùk weyuttàik.

¹⁰Mayin wechippù màlà wolù po, mùkkàlà yai wolù wekonekappù, tùse wolù uya ittu pùla iwechippù. ¹¹Tùnkonekappù wolù pona iyàpùppù màlà, tùtonpa yamùk kùlottak, tùse itonpa yamùk uya yanùmù pùla iwechippù. ¹²Tùse tamù'nawolon kon kappon yamùk tanùnnài nan nùssan molopai tesek pàk ailon tawonnan nùssan lepappù ya apàikkeke ke Kaatù munkà yamùk pe tok wena toppe. ¹³Pùsamlo Kaatù munkà yamùk wentuppù màlà kappon ichan pe pùla, kappon wettok i'che kasa pùla wapùla kàiyik wettok i'che kasa pùla, tùse Kaatù yai. Kaatù mùkkàlà tok kàipùnù.

¹⁴Mayin wenappù màlà kappon pe, kùklottau'nokon iwemapùppù. Wakù yapulàtok yenepù ina uya, mùkkàlà neken tewinan yapulàtok, iyàssak lùppù tükàipùnù winàpai wakù pe tùwettok molopai ailon pokonpe. ¹⁵John uselupappù ipàk, eke pe iwentaimeppù, “Pùsàlàichi mùkkàlà àpàkù'nokon tekamatainùk, ‘Uye'mappù pàk nùyàssai'nùk mùkkàlà eke uyentaino masapùla iwepyattà motapai molo iwessak pàk, wentu wapiya,” tukaik.

¹⁶Eke pe kulu wakù pe iwettok winà, tamù'nawàlà pùlemantok yepoloppù'nokon man echipàkàlà. ¹⁷Kaatù uya Law tùlùppù màlà Moses yai, tùse wakù pe iwettok molopai ailon uyàpùppù màlà Jesus Christ yai. ¹⁸Ànùk uya là Kaatù yensak pùla man. Tùse Imu mùkkàlà tewinan neken tükàipùnù piyau nai'nùk uya yenpoikappù màlà ittu toppe.

John Enpataukanài Nekama Itekale
(*Matthew 3:1-12; Mark 1:1-8; Luke 3:1-18*)

¹⁹Sàlà màlà John nekamappù ànùk pe là tùwechi yekamappose Jew yamùk Jerusalem pon kon uya paatele yamùk molopai Levi payan yamùk yeunossak yattai. ²⁰Tekamase pùla là iwechippù pen tùse ailon pe yekamappù ya, “Christ pen iulà,” tukaik. ²¹Tok uya yekamappoppù, “Ànùk ken uchi àmàlà Elijah ka'lù?” tukaik. “Kane, mùkkàlà pen iulà,” teppù ya. “Kaatù Maimu yenpoikanài ka'lù?” te tukkappù tok uya. “Kane,” tukaik tok maimu yeikuppù ya. ²²Tok uya tu'ma ipàk, “Ànùk ken uchi àmàlà? Ina pàk yekamakà, ina uya yekama toppe ina yeuno'nài nan nùssan pàk. Yà'là mùkayan àpàk?” teppù. ²³John uya yeikuppù Kaatù Maimu yenpoikanài Isaiah uselupappù ke, “Iulà mùkkàlà tùwentaimesen wontaik yau, tossalà Itepulu ye'ma ikonekatàk kon tawon!” tukaik. {ISA 40:3}

²⁴Sàlà yattai Pharisee yamùk neunokossan ²⁵uya yekamappoppù, “Yà'là pe ken uchi iwechi pàk enpataukan auya màlà, Christ pe pùla là

echii'ma, wapùla Elijah pe pùla là echii'ma, wapùla Kaatù Maimu yen-poikanài pe pùla là echii'ma?" tukaik. ²⁶John uya tok maimu yeikuppù, "Tuna ke enpataukanài iulà. Tùse molo man àklottau'nokon satik pe tewinan nà kappon, ittu auya'nokon pùla. ²⁷Mùkkàlà uye'mappù pàk nùyàssai'nùk wechi màlà ittassa yewa yeuka uya yeselùkek pùla," tukaik.

²⁸Sàlà yamùk wekkupùppù màlà Bethany po, tuna Jordan latoi po, John uya kappon yamùk yenpataukatok motau.

Kaatù Winàpaino Kaalinilu

²⁹Iwemassak yau John uya Jesus uyàpù tùpyak yeneppù. "Masa yentàk kon! Kaatù winàpaino mùkkàlà kaalinilu mule sàlà wolù yawon kon kappon yamùk makuyi mokkanài. ³⁰Pùsàlàichi mùkkàlà ipàk uselupatainùk uyentaino nùyàssan uye'mappù pàk ukatainùk lùppù, masapùla wentu wapiya molo iwessak pàk. ³¹Iulà uya là ittu pùla iwechippù màlà tùse uyàpùppù màlà tuna ke enpataukanse, Israel piyak iichenpoika toppe," teppù John uya.

³²Sàlàichi màlà John nekamappù, "Akkwalù wuttà epùn poi ipona wakokkwa kasa yeneppù uya molopai molo ipo iwechippù. ³³Mùkkàlà pe ittu uya pùla tùse, tuna ke enpataukan toppe uya uyeuno'nàippù uya upàk, 'Akkwalù wuttà yene auya màlà kàyik pona molopai molo ipo iwechi, mùkkàlàichi mùkkàlà Wakù Akkwalù ke enpataukanài,' teppù. ³⁴Tentai molopai tekamayaik pùsàlà mùkkàlà Kaatù Mumu," teppù John uya.

Wapiyalok Kon Jesus Nenupa Ton

³⁵Iwemassak yau tu'ma asa'lon kon tūnenupa ton pokonpe John wechippù. ³⁶Jesus utà yene tūuya yau, "Masa yenkà! Kaatù winàpaino mùkkàlà, kaalinilu mule!" teppù ya. ³⁷Wate ya yetasak tūuya'nokon yau asa'lon kon inenupa ton uya Jesus wenaimappù. ³⁸Tūwelattàsak yau Jesus uya tok uya tūwenaima yeneppù. Màlàyau tok yekamappoppù ya, "Yà'là i'che messatàu?" tukaik. Tok uya imaimu yeikuppù, "Rabbi, i'nai motau ken messan?" tukaik. Enupanài te ya pe iwechi. ³⁹Tok maimu yeikuppù ya, "Àittàk kon, molopai yene auya'nokon màlà," tukaik. Màlàyau tok utàppù ipatassek yak yense, molo ipyau tok uko'mamùppù. Ko'manpe iwechippù màlà 4:00 yawàlà'ne.

⁴⁰Tewinan nà asa'lon kon kùlottapai John uselupa yetanàippù mùkkàlà Andrew, Simon Peter lui, Jesus ya'là iitàsak lùppù. ⁴¹Wapiya kulu Andrew uya takon Simon yepoloppù, molopai "Ina uya Messiah yeposak man," teppù ya. Christ te ya pe iwechi. ⁴²Molopai yalàppù ya Jesus piyak. Jesus uya yeneppù molopai "Àmàlà mùkkàlà Simon, John mumu, Cephas tei'ma eyesatù màlà, teppù ya ipàk" Peter, te ya pe iwechi.^b

^b 1:42 Cephas molopai Peter tawon uya tàk te màlà.

Jesus Uya Philip Molopai Nathanael Kà'ma

⁴³Màlà wemassak pe Galilee pona tùutà pàk Jesus wekkupùppù màlà. Philip yepoloppù ya molopai “Uya'là utànpai,” teppù ya ipàk. ⁴⁴Philip wechippù màlà Bethsaida poino pe, Andrew molopai Peter tawonnan pata yapaino pe. ⁴⁵Philip uya Nathanael yepoloppù, “Ina uya yeposak man mùkkàlà Moses nùmenukappù lùppù ipàk Law yau molopai mùkkàlà Kaatù Maimu yenpoikannan nàlà nùmenukappù ipàk lùppù. Mùkkàlà Jesus Nazareth pon, Joseph mumu,” teppù ya. ⁴⁶Nathanael uya ipàk, “Yà'làlà ken na' wakù uyàpù Nazareth yapai?” teppù. Philip uya imaimu yeikuppù, “Àikkà, yense,” tukaik.

⁴⁷Nathanael uyàpù tiwinàkàik yene tùuya yau Jesus uselupappù ipàk, “Yenkà pùsàlà mùkkàlà Israel pa kulu, wakù pùsàlà ànù'là yennakanài pen,” tukaik. ⁴⁸Nathanael uya Jesus yekamappoppù, “Atta ken kiyittuyan?” tukaik. Jesus uya yeikuppù, “Philip uya àkà'ma wapiya, fig yek yo'no lùppù ewechi tuse eyenei iulà,” tukaik. ⁴⁹Nathanael uya yeikuppù, “Ti'cha, Kaatù Mumu àmàlà! Israel yamùk Kinù!” tukaik. ⁵⁰Jesus uya imaimu yeikuppù, “Fig yek yo'no eyenei iulà te uya pàk neken na' ailon mùkayan? Sàlà yentaino kon yamùk yene auya màlà,” tukaik. ⁵¹Molopai tok pàk, “Ailon pe yekama uya sàlà, yene auya'nokon màlà epùn utakkoka, molopai Kaatù inchelùyi yamùk wuttà molopai tok wenuku Kàyik Mumu pona,” teppù Jesus uya.

Wemali'mantok Cana Po

2 ¹Icholùwano wei yattai wemali'mantok wechippù pata Cana po, Galilee yawon po. Jesus yan wechippù molo, ²molopai tùwemali'masan uya Jesus kà'ma-sak wechippù inenupa ton pokonpe wemali'mantok yak. ³Tok wuku wain u'matùppù yau, Jesus yan uya, “Wain wenukapùppù man,” teppù ipàk. ⁴“Nossan, màlà ikukkà kùkai upàk. Masa uweyu uyàssak pùla lùppù man,” teppù ya tusan pàk. ⁵Jesus yan uya apyoto yamùk pàk, “Yà'làlà te ya yau mùkuttàik,” teppù.

⁶Jew yamùk wechippù màlà Kaatù nanùmù yek pe tùwettok kon pe wekolùkantok yeselu yesak pe. Màlàpàk màlà 6 pe tàk yapai

“Yà'làlà te ya yau mùkuttàik.” (2:5)

ikonekasak kon wai yamùk wechippù molo. Tewinan uya 20 wapùla 30 gal-lons ya'chippù. ⁷Jesus uya apyoto yamùk pàk, “Wai yamùk yanùkkapàttàk kon tuna ke,” teppù. Målàyau tok uya yanùkkapàtùppù tanùkkakasse kulu. ⁸Molopai tok pàk, “Yanùntàk kon uchi molopai matàik uta'lettàn yepulu piyak,” teppù ya. Tok uya yalàppù ipyak. ⁹Molopai tuna iwemyakanmasak lùppù wain pe yonpappù ya. I'nailàpai là iwessepoloppù ittuppù ya pen, tuna yanùnnài nan nùssan neken apyoto yamùk uya ittu tùse målàpàk tùwemali'masen umoine kà'mappù ya. ¹⁰Molopai ipàk, “Tamù'nawolon kon mùkyamlo wapiya wakù wain ne'nài nan, molopai nen uchi ikà'ma-sak kon uya yeuno'makasak yau àkàmlàk lùppù àli lùwiwa wain nepù tok uya, tùse wakù mainanpappù auya man sàlà tepose,” teppù ya.

¹¹Sàlà màlà wapiya kulu tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà tùwo-tokoyi yamùk kupùppù Jesus uya Galilee yawon pata Cana po. Molo màlà kupù tùuya ke tapàikketù yenpoikappù ya. Målàyau inenupa ton uya ailon tetok tùuya'nokon tùlùppù ipàk.

¹²Màlà tùpo Jesus, ichan, yakonnon molopai inenupa ton tukaik tok utàppù Capernaum pona. Molo tok uko'mamùppù mala là.

Kaatù Yùwùk Tak Jesus Utà

(Matthew 21:12-13; Mark 11:15-17; Luke 19:45-46)

¹³Entaka'nàppà yattai Jew yamùk uta'lettà weyu wechi mei pùla yau, Jesus utàppù Jerusalem pona. ¹⁴Kaatù yùwùk tau paaka yamùk, kaalinilu yamùk, wakokkwa yamùk chilanmannan yepoloppù ya, molopai tùulon kon wechi chichiu pe tùtepùlùyi kon piyau'ne pùlayatta yenchimapàtù pàk. ¹⁵Wappu kapùppù ya molopai màlà ke tamù'nawàlà tok yenpakka-ppù ya tok yùkùnnon paaka yamùk molopai kaalinilu yamùk là pokonpe Kaatù yùwùk tapai. Pùlayatta yenchimannan pùlayattayi yapon lattà-pàtùppù ya, molopai pùlayatta pun yamùk ta'nùpùppù ya. ¹⁶Wakokkwa yamùk chilanmannan pàk, “Tok yenpakkatàk kon sàlà tapai. Yà'là kasa Ukàipùnù yùwùk kussak auya'nokon màlà yà'làlà chilanma yùwùk pe,” teppù ya. ¹⁷Inenupa ton uya ittuppù Kaatù Maimu we'menukasak uya, “Áyùwùk pùnùnmatok uya eke pe man,” teppù lùppù. {PSA 69:9}

¹⁸Målàyau Jew yamùk yepulu yamùk uya ipàk, “Yà'là ken tensen yekkwa pen yentok ipàkàlà kupù auya ina uya yentoppe, ikasaichi sàlà yamùk kupù auya yattai?” teppù. ¹⁹Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Sàlà Kaatù yùwùk yamoklottàk kon molopai àsolùwau wei yau yamù tukka uya màlà,” tukaik. ²⁰Jew yamùk yepulu yamùk uya Imaimu yeikuppù, “46 pe kili'chimo'chi sàlà Kaatù yùwùk yamùppù màlà tùse ken na' uchi àsolùwawon neken wei yau yamùkapù auya?” tukaik.

²¹Tùse Jesus uselupappù nen màlà tùmàlà tùpàk. ²²Tùwelikù tùpo iwe'wuluukasak yattai, inenupa ton uya wateppù ya lùppù ittuppù,

màlàpàk ailon teppù tok uya Kaatù Maimu yau iwe'menukasak pàk, molopai Jesus maimuppù pàk.

²³Jerusalem po Jesus wechi Entaka'nàppà yattai Uta'lettàntok pàk yau, tukkan kon kappon yamùk uya tensan yekkwà ton pen yentok ipàkàlà tùwo-tokoyi kupù ya yeneppù molopai ailon teppù tok uya ipàk. ²⁴Tùse Jesus uya ailon te tok pàk pùla iwechippù, tok yewan yawon ittu tùuya pàk. Molopai tamù'nawolon kon kappon yamùk ittu kulu tùuya pàk. ²⁵Ànù'là uya kappon pàk telupa i'che pùla iwechippù, masapùla kappon yawon ittu tùuya pàk.

Jesus Molopai Nicodemus

3 ¹Molo iwechippù kàyik Pharisee yamùk tonpa, Nicodemus itesek, Jew yamùk yepulu tonpa. ²Pùsàlà uyàpùppù Jesus piyak ewalu-pàttau, “Ti'cha, ina nùttuyan enupanài pe ewechi Kaatù neunokoppù pe. Ànù'là kappon uya ànkupù tensan yekkwà ton pen yentok ipàkàlà kupù pen, tùse Kaatù wechi neken ipokonpe yau,” teppù ya Jesus pàk.

³“Ailon kulu sàlà, tùwentutu'maik pùla echii'ma ànù'là uya Kaatù wettok itepulu pe yene pen màlà,” teppù Jesus uya.^c

⁴“Yà'là kasa ken uchi kàyik wentutu'ma amoko pe là echii'ma? Tùsan lotta yak ken na' iwennappo yakon itekkwà pe tùwentu tukka toppe?” teppù Nicodemus uya.

⁵Jesus uya imaimu yeikuppù, “Ailon kulu sàlà, ànù'là tuna yai, molopai Wakù Akkwalù yai iwentusak pen wewomù Kaatù wettok itepulu pe yak pen màlà te uya sàlà. ⁶Kappon yai iwentusak mùkkàlà kappon, tùse Akkwalù yai iwentusak mùkkàlà Akkwalù winàpaino. ⁷‘Yà'là kasaichi,’ kùkai, masapùla ewentu tukka kon màlà, te uya pàk. ⁸Assetun tasse'nünsen mailàlà. Itàwù yetanài àmàlà, tùse i'nai motapai là iyàpù wapùla iità ittu auya pen. Màlà kasa ànù'là Akkwalù yai iwentusak lùppù wechi màlà.”^d

⁹Nicodemus uya yekamappoppù, “Yà'là kasa ken uchi iwechi?” tukaik.

¹⁰Jesus uya imaimu yeikuppù, “Àmàlà mùkkàlà Israel yamùk yenupanài, tùse ken na' uchi sàlà yamùk ittu auya pùla nai?” tukaik. ¹¹“Ailon kulu sàlà, ina uselupa màlà tùnùttu kon pàk, molopai tùneneppù kon yekama ina uya, tùse màlà ina nekama yanùmù auya'nokon pùla lùppù man. ¹²Sàlà non pon kon yekama uya pàk là ailon te auya'nokon pùla man. Yà'là kasa nen ken uchi ailon te auya'nokon epùn pon yekama uya pàk? ¹³Ànù'là kappon utàsak epùn pona pùla man tùse mùkkàlà neken Kàyik Mumu iyàssak lùppù epùn poi,” tukaik.

¹⁴Moses uya àkài kalukuli konekasak pùmùssakappù yei pàk won-taik yau. Màlà kasa làma Kàyik Mumu pùmùssakka màlà pulusuk pona.

^c 3:3 tùwentutu'maik wapùla kawon winon ke iwentusak pe. ^d 3:8 assetun molopai akkwalù tawonnan mayin wechi màlà, màlà lùppù pe Greek yau.

¹⁵Màlàpàk tamù'nawolon kon ailon tawonnan ipàk wechi màlà wema'nàtok yesak pe tàwàlàlà. ¹⁶Tù'nùn pe kulu kappon yamùk sàlà wolù pon kon kupù tùuya pàk Kaatù uya tewinan tù'nùn kulu tùmu tülùppù ànù'là ailon tawon ipàk umatta pen, tùse tàwàlàlà iwemapù. ¹⁷Masapùla sàlà wolù pon kon kappon yamùk talumattàik Kaatù uya Tùmu yeunokoppù pen màlà, tùse làkku tok wepùikattàtok iwinà pe.

¹⁸Ànù'là ailon tawon ipàk talumattàsak pen màlà, tùse ànù'là ailon tawon pen ipàk talumattàkassak màlà. Masapùla tewinan molopai i'nùn kulu Kaatù Mumu yesak pàk ailon tesak ya pùla iwechi pàk. ¹⁹Sà kasa iwechi pàk wettalumattàn màlà. Akkwa uyàssak man sàlà non pona, tùse kappon yamùk tù'nùn kon pe ewalupà kussan akkwa yentai, masapùla àli pe teselu kon wechi pàk. ²⁰Mùkyamlo àli ku'nài nan uya akkwa kupù màlà tewanma kon pe, akkwa yak iyàpù pen, masapùla àli teselu usenpoika tukaik. ²¹Tùse ànù'là ailon pe tùwessen mùkkàlà tùuyàssen akkwa yak, tùnkupùppù wekkussak Kaatù yai usentoppe wakù pe.

Jesus Molopai John Enpataukanài Tawonnan

²²Sàlà tùpo Jesus utàppù tùnenupa ton pokonpe Judea pona. Molo iwechippù tok piyau mala là molopai kappon yamùk yenpataukappù ya. ²³John nàlà uya kappon yamùk yenpataukappù Aenon po, Salim piyau, masapùla molo eke pe tuna wechippù. Màlàpàk kappon yamùk uyàpùppù esenpataukaik. ²⁴Masa patiki'chi tak John tülùppù pùla iwechippù màlà.

²⁵John nenupa ton pokonpe tewinan nà Jew usàulàmappù wekolù-kantok yeselu pàk. ²⁶John nenupa ton uyàpùppù ipyak, “Ti'cha, mùkkàlà kàyik ipokonpe mettainùk Jordan latoi po, wakù pe ipàk meselupatainùk, talà kappon yamùk yenpataukayan. Tamù'nawolon kon nepili'chan ipyak!” teppù tok uya. ²⁷John uya tok maimu yeikuppù, “Kappon uya yà'làlà yepolo màlà epùn poi neken tùlepasak yau. ²⁸Mùttuyatàik, ‘Christ itesak pen iulà, tùse iwapiya yeunossak iulà,’ teppù uya. ²⁹Tùwemali'masen umoine ponalok mùkkàlà ema'non. Umoine wechiyakon wechi màlà ipyau yeta pàk, molopai iitauchinpa tùwechiyakon maimu yeta tùuya yau. Màlàpàk utauchinpayaik eke pe tùwemali'masen wechiyakon utauchinpa kasa. ³⁰Mùkkàlà wena màlà eke pe kulu, eke pe ma'le wena tùse,” teppù John uya.

Mùkkàlà Epùn Poi Tùuyàssen

³¹Mùkkàlà epùn poi iyàssak wechi màlà tamù'nawolon yentai. Mùkkàlà non poi iyàssak mùkkàlà non ponalok molopai iichelupa màlà non pon kasa. Mùkkàlà epùn poi iyàssak wechi màlà tamù'nawolon kon yentai kulu. ³²Tùnenepù pàk molopai tùnetappù pàk iichelupa tùse ànù'là uya inekama yanùmùppù pen. ³³Ànù'là uya iichelupatok yanùnsak yau,

ailon pe Kaatù wechi yekama ya màlà. ³⁴Mùkkàlà Kaatù neunokoppù uya màlà Kaatù Maimu yekama, masapùla ipùkkù pùn Wakù Akkwalù ke Kaatù uya ilepasak màlà. ³⁵Ikàipùnù uya Tùmu pùnùnma màlà, molo-pai tamù'nawolon tùsak ya màlà itemyak. ³⁶Ànù'là Imu pàk ailon tawon uya, tàwàlàlà wema'nàtok yepolo màlà. Tùse ànù'là Imu nulunpanài uya wema'nàtok yene pen màlà, tùse Kaatù we'naikatok wechi ipo tàwàlàlà.

Jesus Molopai Samaria Pon Nossan

4 ¹Pharisee yamùk uya, “John yentai Jesus tùnenupa ton yepoyan molopai tok yenpataukayan,” te yetappù. ²Jesus uya kappon yamùk yenpataukappù pen màlà. Tùse inenupa ton uya làkku. ³Yetasak tùuya yau, Judea nàmàppù Jesus uya molopai iwennappo tukkappù Galilee pona. ⁴Màlà yattai Samaria polo iitàtok wechippù màlà. ⁵Màlàyau iwelepamùppù Samaria pon pata Sychar itesek pona, mei pùla là iwechippù pata Jacob nùtùlùppù tùmu Joseph yemyak lùppù piyau. ⁶Jacob tunakkwa yen inakappù lùppù wechippù molo molopai Jesus usetakkasak wechippù tùutà ke, iweleutappù màlà tuna yen piyau. Inakattapailà wei wechippù màlà.

⁷Màlàyau nossan Samaria pon uyàpùppù tuna yepose. Jesus uya ipàk, “Tuna ke ka' uwoppa auya lù?” teppù. ⁸Inenupa ton utàppù wechippù màlà pata pona kùyalì ye'maik. ⁹Samaria kok nossan uya ipàk, “Jew àmàlà molopai iulà nossan Samaria pon, yà'là pe ken uchi iwechi pàk kùwoppakà te auya nai'nùk upàk?” teppù. Masapùla Samaria kok yamùk pokonpe wakù pe tùwessan pe pùla Jew yamùk wechippù màlà. ¹⁰Jesus uya ipàk, “Kaatù uya lepantok ittu auya yau molopai ànùk uya tùwuku woton yenna ittu auya yau, kùwoppakà làkkunne, te auya eppaino. Molopai elepa toppe ya wema'nà tunakkwa ke,” teppù. ¹¹Nossan uya ipàk, “Uyepulu, yanùntok auya yai pùla kunaik molopai nàlà i'nau tuna yen man. I'nailà ken uchi wema'nà tunakkwa yepolo auya? ¹²Ina tamo Jacob yentaino ken na' àmàlà? Sàlà màlà ina lepatok ya tuna yen, inchippù ya tùmàlà pe sàlà tuna yen yapai, imunkà yamùk molopai itùkùnnon nàlà uya inchippù,” teppù. ¹³Màlàyau Jesus uya imaimu yeikuppù, “Tamù'nawolon kon sàlà tuna inchinnan we'naklipa tu'ma màlà. ¹⁴Tùse ànù'là sàlà tuna untùlù inchinài we'naklipa tu'ma pen màlà. Tùse i'nakkwa pe yau iwena, tàwàlàlà iwu'ma molopai tàwàlàlà iwemattok ke ilepa ya,” tukaik. ¹⁵Nossan uya ipàk, “Uyepulu, kùlepakà sàlà tuna ke we'naklipa tu'ma tukaik, sàlà motak echipalà u'nakkwa yepose use'mattà tukaik,” teppù. ¹⁶Jesus uya ipàk, “Itàkà atayappù ikà'mata, molopai mennappoik sàlà motak,” teppù. ¹⁷Nossan uya imaimu yeikuppù, “Itayappù pùn nen iulà,” tukaik. Jesus uya yeikuppù, “Ikasa meselupayaik, 'Itayappù pùn iulà,' tukaik. ¹⁸Masapùla 5 pe kaichalà kàyik yamùk pokonpe ewechippù man, tùse

sàlape ipyau messai'nùk mùkkàlà atayappù pen. Mâlàpàk ailon pe upàk mekamapàssaik,” teppù. ¹⁹Nossan uya ipàk, “Uyepulu, Kaatù Maimu yenpoikanài pe ewechi pe tùttuyaik,” teppù. ²⁰“Ina Samaria kok tamo yamùk wàpùlemapàtùppù sàlà wùk po, tùse amyamlo Jew yamùk uya màlà Jerusalem nen màlà wàpùleman patassek tesak,” teppù nossan uya. ²¹Jesus uya ipàk, “Nossan, ailon kakkà upàk, pata weyu nùyàssan màlà yattai sàlà wùk po wapùla Jerusalem po Ukàipùnù nama pe yapulà pen nen uchi màlà. ²²Amyamlo Samaria kok yamùk mùkyamlo inama pe anapulà kon ittunnan pen, tùse inama pe tùnapulà kon ittunnan ina, masapùla wepùikattàntok uyàssak màlà Jew yamùk winàpai. ²³Pata weyu nùyàssan molopai iyàkkassak man ailon pe yapulànnan uya Ukàipùnù nama pe yapulà màlà, ailon pe molopai takkwalù kon ke, masapùla mùkyamlo yekkwa ton tùnama pe tapulànnan i'che màlà Ukàipùnù wechi. ²⁴Kaatù mùkkàlà akkwalù, màlàpàk mùkyamlo yapulànnan uya yapulà màlà akkwalù yau molopai ailon pe,” teppù.

²⁵Nossan uya ipàk, “Mùkkàlà nen Messiah, Christ tukaik tesassen, uyàpù tùttuyaik. Tùuyàssak yau tamù'nawolon yekama ya màlà ina pàk,” teppù. ²⁶Jesus uya ipàk wateppù, “Iulà Mùkkàlà eyelupayai'nùk, Mùkkàlà iulà,” teppù.

²⁷Màlà kùlotta inenupa ton wennapposak wechippù. Tok usenumenkappù kulu nossan pokonpe iichelupa pàk. Tùse tok uya, “Yà'là i'che messan?” teppù pen, wapùla “Yà'là pe iwechi pàk nossan pokonpe euselupa màlà?” teppù pen.

²⁸Màlàyau nossan uya tù'nakkwa yen nàmàppù, iwennappoppù pata pona, molopai kappon yamùk pàk, ²⁹“Àittàk kon, kàyik yense tamù'nawàlà unku pùppù lùssan yekamapàssan. Christ pe na' iwechi màlà?” teppù ya. ³⁰Màlàyau kappon yamùk utàppù pata poi Jesus yense.

³¹Màlà notau inenupa ton uya, “Ti'cha, ata'lettàkà,” teppù Jesus pàk. ³²Tùse tok pàk, “Uyekyali molo man ànùttu kon pen,” teppù ya. ³³Màlàpàk inenupa ton uya tiyiwalà'nokon, “Ànù'là uya na' màlà kùyalì nepùppù ipyak pe iwechi?” teppù.

³⁴Jesus uya tok pàk, “Uyekyali màlà uyeuno'nàippù yeselu kupù molo-pai wotoko intùlùppù ikuttoppe uya yenuka'nùppù. ³⁵‘Àwàppànsak yau, asakùlà'ne kapùì lùppù iiko'mamù màlà tùpo ipilipù tawonnan pen na' amyamlo?’ Àpàkù'nokon tekamayaik, umà yawàlà yentàk kon, yawon kon wappùkassak man molopai ipilittok yattai man. ³⁶Mùkkàlà ipilì'nài uya màlà tepeppù yepolo, molopai kùyalì pilipù ya tàwàlàlà wema'nàtok ponalok pe. Mùkkàlà ipànnài molopai ipilì'nài tawonnan utauchinpa màlà tamùkke. ³⁷Sàlà màlà mayin ailon, ‘Tewinan uya ipàmà molopai tùulon uya ipilipù,’ tawon. ³⁸Eyeunossak kon uya man ànpàmàppù kon pen pilì'che. Tùulon kon uya sa'man wotoko kukkapùppù molopai ewe-pùikattàtok kon mepoyatàik tok wotokoyi lùppù yapai,” teppù.

³⁹Tukke Samaria kok yamùk uya ailon teppù ipàk masapùla “Tamù'nawàlà unkupùppù lùssan yekamapàssan,” tesak nossan uya pàk. ⁴⁰Màlàyau Samaria kok yamùk uyàpùppù ipyak ipawanattàse, tok uya yekamappoppù tùpyau'nokon iwettoppe. Màlàyau asa'là wei Jesus uko'mamùppù molo.

⁴¹Tukkan kon uya tu'ma ailon teppù itekale yekama ya tetase, ⁴²tok uya nossan pàk, “Ina nen uchi ailon nùkayan yekamasak auya pàk neken pùla, tùse tiyiwalà'nokon nen uchi ina netapàssan molopai ina nùttuyan sàlà wolù Pùikattànài pe kulu iwechi pe,” teppù.

Jesus Uya Itepulu Mumu Ipittà

⁴³Asa'là wei molo tùuko'mamù tùpo, Jesus utàppù Galilee pona. ⁴⁴Jesus uya tùmàlà pe, “Kaatù Maimu yenpoikanài mùkkàlà itonpa yamùk ipata yawon kon nùnama pen,” teppù. ⁴⁵Iwelepansak Galilee pona yau molonkonnà uya yanùmùppù, masapùla tok utàppù màlà Jerusalem pona Entaka'nàppà yattai uta'lettàntok yak molopai tamù'nawolon inkupù yeneppù tok uya màlà yattai.

⁴⁶Màlàyau Jesus uyàpùppù tu'ma Cana, Galilee pon pona, tuna lattàppù tùuya wain pe motak. Molo iwechippù itepulu, kin poitolù, e'nek pe imu wechippù Capernaum po. ⁴⁷Jesus welepansak Judea poi Galilee pona yetasak tùuya yau, iitàppù ipyak molopai ipawanattàppù ya tùmù ipittàik iyàttoppe, iwelikù piyau iwechi pàk. ⁴⁸Jesus uya ipàk, “Ailon te auya'nokon pen, tùse neken ailon te auya'nokon tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà molopai enumenkannan kupù yene auya'nokon yau,” teppù. ⁴⁹Kin poitolù uya Jesus pàk, “Itepulu, àikkà tàwà uya'là umle welikù wapiya,” teppù. ⁵⁰Jesus uya ipàk, “Itàkà, àmu wenna màlà,” teppù. Màlàyau ailon teppù kàyik uya Jesus maimu pàk, molopai iwemeikuppù. ⁵¹Asantawàlà lùppù iità tùse, ipoitolù ton uya yepoloppù, “Àmu pàli'yau man,” teppù tok uya. ⁵²I'nai yailà wei tùse tùmù wennappù yekamapposak ya yau, “Ko'manyak 1 o'clock yattai nàkkàmi'makattai,” teppù tok uya. ⁵³Ikàipùnù uya ittuppù, màlà yattai kulu Jesus uya, “Àmu wenna màlà,” teppù. Màlàpàk itùwùk tawon kon molopai mùkkàlà tawonnan uya ailon teppù Jesus pàk.

⁵⁴Sàlà màlà yakon itekkwa pe tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà wotoko kupùppù Jesus uya Judea poi tùuyàpù tùpo Galilee po.

Uchipittàntok Tuna Piyau

5 ¹Màlà tùpo Jew yamùk uta'lettàtok yattai wechippù, màlàpàk Jesus utàppù Jerusalem pona. ²Molo Jerusalem po, tuna wechippù màlà Kaalinilu Mùlatta piyau, Hebrew Maimu yau, Bethesda tukaik tesassen. ⁵pan tùwùk ke'nàn wewonnàtok yai motau iwechippù. ³Màlà motau tukke

*“E'wuluukakà, ayapon yanùn-
kà molopai itàkà.” (5:8)*

Sàlà kupùppù ya màlà wàlàkka'nàtok weyu yattai. ¹⁰Jew yamùk uya mùkkàlà kàyik iichipittàsak lùppù pàk, “Wàlàkka'nà weyu sàlà. Law yawàlà pùla sàlà yattai ayapon yalà auya wechi màlà,” teppù. ¹¹Tùse tok yeikuppù ya, “Kàyik nen uyipittànàippù, ‘Ayapon yanùnka molopai itàkà,’ nùkai upàk,” tukaik. ¹²Tok uya yekamappoppù, “Ànùk ken uchi mùkkàlà kàyik, ‘Ayapon yanùnka molopai itàkà,’ tawon nùppù àpàk?” tukaik. ¹³Tùse kàyik iichipittàsak lùppù uya ànùk pe ittu pùla iwechippù, masapùla Jesus utàppù wechippù màlà asse'ne tukkan kon kappon yamùk molo tùwessan kùlottak.

¹⁴Màlà tùpo Jesus uya yepoloppù Kaatù yùwùk tau, molopai ipàk, “Masa yenka! Ewennasak man. Àli kùkkupùì sàlà yentak, yattai pùla màlà yentaino wekkupù àpàk,” teppù ya. ¹⁵Kàyik utàppù molopai Jew yamùk pàk Jesus pe tipittànàippù wechi yekamappù ya. ¹⁶Màlà wenai Jew yamùk yepulu yamùk wessa'molùkappù Jesus talumattà pàk, masapùla màlà kussak ya Jew yamùk Wàlàkkattok yattai pàk.

¹⁷Tùse Jesus uya tok pàk, “Ukàipùnù mùkkàlà tùwe'wotokomasen tàwàlilà, màlàpàk iulà nàlà we'wotokoma màlà,” teppù. ¹⁸Màlà uya tùsa'molùkaik ànwàkappai tok wenappù, wàlàkka'nàtok weyu ikkwàssak

e'nek ton wechippù enpùnnon, tùusasan pen molopai iitokkassak kon. [Tuna welaika màmuku pàk tok wechippù. ⁴Masapùla tùulon yattai'ne là Itepulu inchelùyi wuttàpàtùppù màlà tunappai kak tuna laikapàsse. Mùkkàlà wapiya ilaikasak tùpo ikak iitàsak lùppù uchipittàppù màlà i'nai yekkwà pe là iwechi tepalan yapai.] ⁵Molo kàyik wechippù tachin pe 38 pe kili'chimo'chi e'nek pe iwessak lùppù. ⁶Molo aittoupe iwechi yene tùuya yau Jesus uya tachin pe màlà kasa molo iwechippù pe ittuppù. Màlàyau, “Echipittàpai na' messan?” teppù ya ipàk. ⁷E'nek kàyik uya imaimu yeikuppù, “Itepulu, ànù'là upùikattà woton pùla man, tuna laikasak kùlottau ikak unonka woton. Utài'che wechi tùse tùulon nà mùkkàlà uwapiyakkanài,” tukaik. ⁸Màlàyau Jesus uya ipàk, “E'wuluukakà, ayapon yanùnka molopai itàkà,” teppù. ⁹Màlàpàk asse'ne kulu kàyik uchipittàppù, tapon yanùmùppù ya molopai iitàppù.

ya pàk neken pùla, tùse Tùkàipùnù pe kulu Kaatù yekama ya molopai Kaatù kaichalà iwekkupù pàk.

Kaatù Mumu Yapàikketù

¹⁹Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Ailon kulu sàlà, Imu uya yà'làlà kupù tiyiwalà pen, tùse Tùkàipùnù uya neken ikupù yene tùuya yau ikupù ya. Yà'làlà Tùkàipùnù nùkupù ku'nài nàlà mùkkàlà Imu. ²⁰Masapùla Ikàipùnù uya màlà Tùmu pùnùnma molopai tamù'nawàlà tùnkupù yenpoika ya màlà itemyak. Molopai sàlà yentaino kon lùiwa yenpoika ya màlà ikuttoppe ya, màlàpàk eusenumenka pa. ²¹Ikàipùnù uya iweli'chak kon wuluuka molopai tok wemattok ke tok lepa ya kasa làma màlà Imu uya wema'nàtok ke mùkyamlo enlepapai tùwettok kon lepa. ²²Masapùla Ikàipùnù mùkkàlà sà kasa messaik, wapùla sà kasa pùla messaik tawon pen ànù'là pàk, tùse ittuntok tusak ya màlà tamù'nawàlà tùmu yemyak. ²³Tamù'nawolon kon uya Imu nama toppe, Ikàipùnù nama tùuya'nokon kasa. Ànù'là Imu nama-nài pen uya Ikàipùnù yeuno'nàippù nama pe pùla iwechi màlà.

²⁴“Ailon kulu sàlà, mùkkàlà umaimu yetayai'nùk molopai ailon nùkayai'nùk uyeuno'nàippù pàk wechi màlà tàwàlàlà wema'nàtok yesak pe. Italumattàtok yak itùlù pen màlà, tùse weli'nàtok yentakasak ya màlà wema'nàtok yak. ²⁵Ailon pe kulu àpàkù'nokon yekama uya sàlà, pata weyu nùyàssan, iyàkkassak man, mùkyamlo iweli'chak kon uya Kaatù Mumu maimu yeta màlà, molopai mùkyamlo yetannan wemapù màlà. ²⁶Ikàipùnù yau wema'nàtok wechi kasa làma màlà Tùmu kussak ya wema'nàtok wettoppe yau. ²⁷Molopai ilepasak ya màlà kappon yamùk ittutok ya yapàikketù ke, masapùla Kàyik Mumu pe iwechi pàk. ²⁸Kesenumenkatàu kulu sàlà pàk, pata weyu nùyàssan tamù'nawàlà uluwaik yawon kon uya imaimu yetatok yattai. ²⁹Molopai tok we'wuluuka màlà uluwaik yapai, mùkyamlo wakù ku'nài nan nùssan we'wuluuka màlà wema'nàtok yak. Molopai mùkyamlo àli ku'nài nan nùssan we'wuluuka màlà wettalumattàtok yak,” teppù Jesus uya.

³⁰“Uyiwalà yà'làlà kupù uya pen màlà. Kaatù uya neken yekama yeta uya pàkàlà màlà ittun uya, màlàpàk ittuntok uya wechi màlà ailon pe. Masapùla uyiwalà i'che wettok kupù uya pen sàlà, tùse Ukàipùnù uyeuno'nàippù yeselu kupù uya.

Jesus Yekamannan

³¹“Uyiwalà upàk uselupa yau, ailon pe uselupatok wechi pen màlà. ³²Tùse tùulon molo man upàk tùuselupasen molopai tùttuyaik ailon pe upàk iichelupatok wechi. ³³John piyak amaimu kon yekamannan yeunokoppù auya'nokon molopai ailon pàk iichelupappù. ³⁴Tùse kappon uselupatok upàk yeponài pen iulà tùse sàlà yekama uya sàlà ewepùikattà kon pa. ³⁵John

wechippù màlà lanppu uyatù kasa akkwa pe, màlà yattai iweyu yau autau-chinpa kon pàk alikyek pe ewechippù tachin pe pùla. ³⁶Tùse uponalok pe yekamanài yesak pe wessaik, John yentaino. Màlà kulu wotoko ukàipùnù uya ulepatok yenuka'nùttoppe uya, tükussai'nùk uya yekama màlà ukàipùnù uya uyeunossak pe. ³⁷Molopai Ukàipùnù uyeuno'nàippù uya uyekamasak màlà tùmàlà pe. Tùse imaimu yetasak là auya'nokon pùla man, itenpa-ta yensak là auya'nokon pùla. ³⁸Wapùla Imaimu wemapù là ayau'nokon pùla, masapùla ailon te auya'nokon mùkkàlà ineunokoppù pàk pùla iwechi pàk. ³⁹Wakù pe Kaatù Maimu pàk eusenupa kon, masapùla màlà winà là tàwàlàlà wema'nàtok yepolo auya'nokon yeselùkek ittu auya'nokon pàk. Molopai sàlà yamùk Kaatù Maimu uselupasak màlà upàk. ⁴⁰Tùse upyak àuyàpù kon pùla man wema'nàtok yepolo kon pa.

⁴¹“Kappon yamùk uya apulàntok iwa uya pen sàlà. ⁴²Tùse eyittuya-tàu iulà, Kaatù pùnùnmatok pùla eyewan kon yau ewechi kon tùttuyaik. ⁴³Uyàssak man Ukàipùnù yesek yau, tùse uyanùmù auya'nokon pùla man. Tùse ànù'là uyàssak tiyiwalà tesek yau yanùmù nen uchi auya'nokon màlà. ⁴⁴Yà'là kasa ken ailon te auya'nokon ewinàpai'nokon utapulàntok kon yepolo auya'nokon yau, tùse Kaatù neken winàpai apulàntok yepoloi'che ewechi kon pen? ⁴⁵Ukàipùnù yemlotopo atalumattà kon pe uselupa pe kùsekamatàu. Moses nen mùkkàlà tùuselupasen àli pe àpàkù'nokon. Mùkkàlà enpen ipàk ewechippù kon nùppù. ⁴⁶Moses pàk ailon tesak auya'nokon yau, upàk ailon tetok auya'nokon pan. Masapùla uyekale menukappù ya màlà. ⁴⁷Tùse inmenukappù pàk ailon tei'ma'nokon pùla, yà'là kasa nen ken uchi ailon te auya'nokon uselupatok pàk?” teppù Jesus.

Jesus Uya 5000 Pan Kon Yewetù

(Matthew 14:13-21; Mark 6:30-44; Luke 9:10-17)

6 ¹Tachin pe pùla sàlà tùpo Jesus uklàtùppù palau Galilee latoi pona, palau Tiberias pe nàlà tùttusen. ²Ilinà kappon yamùk uya iwenaimappù màlà masapùla tensan yek kwa ton pen yentok ipàkàlà pe palan pokon kon ipittà ya yensak tùuya'nokon pàk. ³Jesus wenukuppù wùk pona molo iweleutappù tùnenupa ton pokonpe. ⁴Jew yamùk uta'lettàtok Entaka'nàppà lùppù pàk winàkàik iwechippù. ⁵Jesus uya tenu tùlùppù, molopai ilinà kappon yamùk uyàpù tiwinàkàik yenèppù ya. Philip pàk, “I'nai motau ken kùyali ye'ma pe nai tamù'nawolon kon pùsamo yewettoppe?” teppù ya. ⁶Ittu pe yekamappoppù ya màlà. Masapùla tùnkupù ittukapù tùuya pàk. ⁷Philip uya imaimu yeikuppù, “200 pan chilùpa pun uya kùyali ye'ma tamù'nawolon kon uya yonpa toppe pen màlà,” tukaik. ⁸Tewinan nà inenupa ton tonpa Andrew, Simon Peter tonpa uya ipàk, ⁹“Talà wala-wok muleppù man 5 pan paali yapai ikonekasak pùlomù pusak, molopai asa'lon kon molok yamùk lùkkwà ipyau man, tùse pùsamo kappon yamùk

kaichalà pùla iwechi,” teppù. ¹⁰ Jesus uya, “Eleutatàk kon, katàk kon tok pàk,” teppù. I'chin pe wanak wechippù, màlà pata yau. Màlàyau kàyik yamùk weleutappù, 5000 yawàlà'ne tok wechippù. ¹¹ Jesus uya pùlomù pusak yanùmùppù, tenki teppù ya Kaatù pàk molopai tùnenua ton yem-yak itùlùppù ya kappon yamùk lepa toppe tok uya. Màlà kasa lùppù molok kupùppù ya molopai tamù'nawolon kon uta'lettàppù i'che tùwettok kon kasa. ¹² Tok uta'lettàkassak yau, tùnenua ton pàk, “Iwà'nànsak lùppù ipilittàk kon iimatta tukaik,” teppù. ¹³ Màlàyau tok uya ipilipùppù, 12 kaichalà wali'cha yamùk lùmà yanùkkappù tok uya, 5 pan paali yapai ikonekasak pùlomù pusak punuppù, iita'lettàsak kon nùnàmàppù ke.

¹⁴ Jesus uya tensen yek kwa pen yentok ipàkàlà kupù yensak tùuya'nokon yau kappon yamùk uya, “Ailon kulu pùsàlà Kaatù Maimu Yenpoikanài tùuyàpù woton sàlà wolù yak teppù ipàk lùppù,” teppù. ¹⁵ Jesus uya ittuppù tùmàlà teka'nonkaik tepulu kon pe tükusse tok uyàpù tùpyak. Màlàpàk iitatu'mappù tok winàpai wùk pona tùmàlà pe neken.

Jesus Usalà Tuna Polo

(Matthew 14:22-33; Mark 6:45-52)

¹⁶ Ko'manpe iwenasak yau inenupa ton utàppù palau yena pona. ¹⁷ Molo kanau yak tok wenukuppù molopai tok uklàtùppù palau latoi pona Capernaum winàkàik. Ewalupà pe iwenasak wechippù molopai Jesus wennapposak tok piyak pùla lùppù. ¹⁸ Màlà yattai meluntà pe assetun utasse'nùmùppù màlà molopai chipa'chipa wechippù àsà pe. ¹⁹ Mei kanau yuklasak tok uya 3 wapùla 4 miles pàkàlà tùse Jesus uyàpù tuna po kanau winàkàik yeneppù tok uya. Màlàyau tok usenalippasak wechippù. ²⁰ Jesus uya tok pàk, “Iulà mùkkàlà, kesenalippatàu!” teppù. ²¹ Màlàpàk tok uya alikyek pe yanùmùpù kanau yak. Molopai asse'ne kanau welepamùppù tok utàtok imotak yak.

Kappon Yamùk Uya Jesus Iwa

²² Màlà wemassak pe iwà'nànsak kon nùssan ilatoi po ilinà kappon yamùk uya tewin neken kanau nànsak yeneppù. Jesus utàppù tùnenua ton ya'là pe pùla tok uya ittuppù, tùse tùmuyamlo pe neken tok utàppù pe ittuppù tok uya. ²³ Tiberias poi tùulon kon kanau yamùk uyàpùppù màlà pùlomù pusak napùppù ilinà kappon yamùk uya, tenki te Itepulu Jesus uya tùpo motak. ²⁴ Jesus molopai inenupa ton pùla molo ittusak tùuya'nokon yau, tok wenukuppù kanau yamùk yak molopai tok utàppù Capernaum pona Jesus iwase.

Jesus Mùkkàlà Pùlomù Pusak Wema'nàtok

²⁵ Jesus yeposak tùuya'nokon palau latoi po yau, tok uya ipàk, “Ti'cha, yà'là yattai ken sàlà motak màittai?” teppù. ²⁶ Jesus uya tok pàk, “Ailon

kulu sàlà, uyiwappù auya'nokon màlà tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà kupù uya yensak auya'nokon pàk pùla, tùse tùwenukasse pùlomù pusak pàk auta'lettàsak kon pàk. ²⁷Tùumattasen kùyali iwa pàk ke'wotokomatàu, tùse e'wotokomatàk kon kùyali tàwàlàlà tùwemassen yepolo kon pa. Kàyik Mumu uya sàlà kùyali ke elepa kon màlà. Masapùla Kaatù, Ikàipùnù uya sàlà yentok ipàkàlà túsak màlà yanùnsak tùuya yenpoikanài pe,” teppù. ²⁸Màlàyau tok uya ipàk, “Yà'là kupù ken ina uya, Kaatù wotokoyi kuttöpfe ina uya?” teppù. ²⁹Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Sàlà màlà Kaatù wotokoyi, ailon te auya'nokon ineunokoppù pàk,” tukaik. ³⁰Tok uya yekamappoppù, “Yà'là ken uchi tensen yekkwa pen yentok ipàkàlà kupù auya ina uya yentöpfe, molopai ailon te toppe ina uya àpàk? Yà'là ku'nài ken àmàlà? ³¹Ina tamo yamùk uya 'mana' itesek napùppù man wontaik yau, Kaatù Maimu yau iwe'menukasak kasa, 'Kaatù uya tok yu ke tok lepappù epùn poi,' tawon,” teppù. {EXO 16:4; NEH 9:15; PSA 78:24, 25} ³²Jesus uya tok pàk, “Ailon pe kulu sàlà àpàkù'nokon wate uya, Moses uya epùn poino pùlomù pusak ke elepappù kon pen màlà, tùse Ukàipùnù mùkkàlà elepanài'nokon ailon pùlomù pusak epùn poino ke. ³³Masapùla màlà pùlomù pusak Kaatù nùtùlù mùkkàlà iyàssa'nai'nùk epùn poi, wolù yawon kon kappon yamùk lepase wema'nàtok ke,” teppù. ³⁴Màlàyau tok uya ipàk, “Uyepulu, sàlà motapai tàwàlàlà ina mùlepaik sàlà pùlomù pusak ke,” teppù. ³⁵Jesus uya tok pàk, “Iulà mùkkàlà pùlomù pusak wema'nàtok ke lepanài. Ànù'là uyàssak upyak yau iwapàkapù pen màlà, molopai ailon tawon upàk we'naklipa yà'là yattai là pen màlà.

³⁶“Tekamakattai àpàkù'nokon, uyensak auya'nokon man, tùse ailon te auya'nokon pùla lùppù man. ³⁷Tamù'nawàlà Ukàipùnù uya ulepatok kon uyàpù màlà upyak, ànù'là upyak tùuyàssen nulunpa uya pen. ³⁸Masapùla epùn poi iyàssak iulà uyeselu kusse pùla, tùse mùkkàlà uyeuno'nàippù yeselu kusse. ³⁹Molopai sàlàichi màlà Uyeuno'nàippù yeselu, tamù'nawà ulepatok kon ya la'chima uya pen màlà, tùse tamù'nawàlà tok wuluuka uya màlà wema'nàtok yak tewinan nùppù wei yattai. ⁴⁰Masapùla Ukàipùnù wechi màlà tamù'nawolon kon Tùmu yennài nan molopai ailon tawonnan ipàk uya tàwàlàlà wema'nàtok yepolo i'che. Molopai iwuluuka uya màlà tewinan nùppù wei yattai,” teppù.

⁴¹Màlàpàk Jew yamùk wessa'molùkappù tùusàulàma kon pàk masapùla Jesus uya, “Iulà mùkkàlà pùlomù pusak epùn poi iyàssak lùppù,” tesak pàk. ⁴²Tok usekamappopàtùppù, “Joseph mumu pen ken na' pùsàlà, Jesus pen? Ikàipùnù molopai ichan tawonnan ken na' kùnùttu kon pen? Yà'là kasa ken uchi, 'epùn poi iyàssak iulà,' te ya nai'nùk?” tukaik. ⁴³Jesus uya tok pàk, “Kàsàulàmatàu eyiwalà'nokon! ⁴⁴Ànù'là uyàpù upyak pen màlà, tùse Ukàipùnù uyeuno'nàippù uya neken tok nessak

yau, tok wuluuka uya màlà wema'nàtok yak tewinan nùppù wei yattai. ⁴⁵Kaatù Maimu yau iwe'menukasak màlà tewinan nà Kaatù Maimu yenpoikannan tonpa nùmenukappù yau, 'Tamù'nawolon kon yenupatok Kaatù uya woton,' tawon. {ISA 54:13} Molopai tamù'nawolon kon yetannan nùssan molopai iichenupasak kon Ukàipùnù winà uyàpù màlà upyak. ⁴⁶Ànù'là uya Ukàipùnù yensak pùla iwechi màlà, tùse mùkkàlà neken Kaatù winàpaino uya màlà yensak.

⁴⁷"Ailon kulu sàlà, mùkkàlà ailon nùkayai'nùk wechi màlà tàwàlàlà wema'nàtok yesak pe. ⁴⁸Iulà mùkkàlà pùlomù pusak wema'nàtok ke lepanài. ⁴⁹Atamo kon yamùk uya mana napùppù wontaik yau, tùse tok welikùppù man. ⁵⁰Tùse sàlà màlà pùlomù pusak epùn poi iyàssak, ànù'là uya inassak yau, iwelikù pen màlà. ⁵¹Iulà mùkkàlà wema'nàtok ke lepanài pùlomù pusak epùn pòino. Ànù'là ina'nàippù wemapù màlà tàwàlàlà. Molopai sàlà pùlomù pusak màlà upun untùlù nulà we'nàtok ke lepanài, wolù yawon kon kappon yamùk wemattok ike pe," teppù nàlà Jesus uya tok pàk.

⁵²Màlàyau Jew yamùk wessa'molùkappù tùusàulàma kon pàk kulu tiyiwàlà'nokon, "Atta ken uchi tùpun tùlù ya yantoppe'nokon?" teppù tok uya. ⁵³Jesus uya tok pàk, "Ailon kulu sàlà, Kàyik Mumu pun yannài pe pùla ewechi kon molopai imùnù inchinài pe pùla ewechi kon yau, wema'nàtok pùla iwechi màlà ayau'nokon. ⁵⁴Ànù'là upun yannài molopai umùnù inchinài wechi màlà tàwàlàlà wema'nàtok yesak pe, molopai iwuluuka uya màlà wema'nàtok yak tewinan nùppù wei yattai. ⁵⁵Masapùla upun màlà kùyalì kulu molopai umùnù màlà tinchisen kulu. ⁵⁶Mùkkàlà upun yannài molopai umùnù inchinài wemapù màlà uyau tàwàlà, molopai iulà nàlà wemapù màlà yau," teppù Jesus uya. ⁵⁷"Tùwemassen Ukàipùnù uya uyeunossak sàlà, màlàpàk nàlà wemapù sàlà Ukàipùnù pàkànsau. Màlà kasa làma upàk tùuta'lettàsen wemapù màlà upàkànsau. ⁵⁸Sàlà màlà pùlomù pusak epùn poi iyàssak lùppù. Kùtamo kon yamùk nùnapùppù yekkwà pen. Tok welikùppù màlà, tùse mùkkàlà sàlà pùlomù pusak na'nài wemapù màlà tàwàlàlà," teppù Jesus uya tok pàk. ⁵⁹Wateppù ya màlà enupan tùuya yau Jew yamùk wepilittok itak tau Capernaum po.

Tàwàlàlà Wema'nàtok Yekale

⁶⁰Yeta tùuya'nokon yau tukkan kon inenupa ton uya, "Sa'man pe kulu sàlà enupantok man. Ànùk uya ken yanùmù?" teppù. ⁶¹Tùuselupatok lùppù pàk tùnenupa ton usàulàma ittusak tùuya yau, Jesus uya tok pàk, "Uselupatok na' asakolopayatàu? ⁶²Yà'là pe ken ewechi kon Kàyik Mumu wenuku wapiya yau tùwechippù yak yene auya'nokon yau? ⁶³Akkwalù mùkkàlà wema'nàtok ke lepanài, esak nen màlà yà'là pen. Uselupayai'nùk màlà Akkwalù molopai wema'nàtok ke lepanài. ⁶⁴Tùse attau'nokon tùulon

kon uya ailon te pùla lùppù man.” Iwepyattà motapai Jesus uya i'namo uya ailon teppù pùla iwechi, molopai i'nai uya tùwelittok yak tùtùlù ittuppù màlà. ⁶⁵Màlàyau, “Wa iwechi pàk àpàkù'nokon yekama uya nettainùk, ànù'là uyàpù upyak pen tuse Ukàipùnù uya neken iyàttoppe ikussak yau iyàpù, te uya,” teppù ya.

⁶⁶Màlà motapai tukkan kon inenupa ton wennappoppù molopai ya'là tu'ma là tok wechippù pen. ⁶⁷Màlàyau Jesus uya tùnenupa ton 12 pan kon pàk, “Itàpai nàlà na' messatàu?” teppù. ⁶⁸Màlàyau Simon Peter uya imaimu yeikuppù, “Uyepulu, ànùk piyak uchi ina utà? Apyau nen mayin man tàwàlàlà wema'nàtok ke lepanài. ⁶⁹Ailon nùkayan ina, molopai ina nùttuyan wakù kulu àmàlà Kaatù winàpaino,” tukaik. ⁷⁰Jesus uya tok maimu yeikuppù, “12 pe na' unanùmùssan pen amyamlo? Tuse tewin nà àtonpa kon Makui pe man,” tei'ma. ⁷¹Judas pàk iichelupappù, Simon Iscariot mumu pàk, mùkkàlà 12 pan kon tonpa pe là echii'ma iwàtok yak yeimippo woton.

Jesus Utà Tapuluka Tau Uta'lettàtok Yak

7 ¹Sàlà tùpo Jesus utàppù Galilee yawàlà, Judea yawà iitàppù pen masapùla molonkonnà Jew yamùk wechippù imàmuku pàk iwà-toppe tùuya'nokon. ²Màlà yattai Jew yamùk Uta'lettàtok winàkàik iwechippù tapuluka yamùk lùkkwà tau'ne. ³Màlàyau Jesus yakonnon uya ipàk, “Talà kechii, Judea pona itàkà, molo enenupa ton uya eke pe ewe'wotokoma yentoppe. ⁴Ànù'là uya tonantau yà'làlà kussak pùla man, tùttu i'che echii'ma. Màlàpàk sàlà yamùk kupù auya yau, tàwà wolù yawon kon kappon yamùk uya eyittu toppe ikukkà!” teppù. ⁵Masapùla yakonnon uya là ailon te pùla iwechippù ipàk. ⁶Màlàpàk Jesus uya tok pàk, “Uweyu uyàssak pùla lùppù man, tuse eweyu kon màlà tàwàlàlà molonnà. ⁷Wolù yawon kon uya tewanma kon pe àkupù kon pen màlà, tuse tewanma kon pe tok ukussan masapùla tok nùkupù pàk àli pe iwechi màlà te uya pàk. ⁸Uta'lettàtok yak uchi itàtòk kon. Masa utà pùla là man, masapùla uweyu uyàssak pùla lùppù man,” teppù. ⁹Wate tùpo, iwà'nàmàppù Galilee po.

¹⁰Tuse takonnon utàppù Uta'lettàtok yak ye'mappùtak, Jesus utàppù nàlà. Kappon yamùk uya ittu pùla amak yai iitàppù. ¹¹Màlàyau Jew yamùk wechippù yenei'che Uta'lettàtok yau, “I'nai ken mùkkàlà?” teppù tok uya. ¹²Tukkan kon kùlottaupàk ipàk tùuselupasan wechippù, “Wakù nen mùkkàlà,” tukaik. Tuse tùulon kon uya, “Kane, kappon yamùk yennakanài mùkkàlà,” teppù. ¹³Tuse ànù'là uselupappù kappon yamùk kùlottaupàk ipàk pen, masapùla Jew yamùk yepulu ton pàk tok usenalippappù.

¹⁴Uta'lettàtok yakletapailà là iwechi tuse Jesus wewomùppù Kaatù yùwùk tak, kappon yamùk yenupa pàk iwepyattàppù. ¹⁵Jew yamùk

usenumenkappù kulu, màlàyau tok uya, “Yà'là kasa kulu ken pùsàlà màlà yamùk ittuyan tùusenupa tùpo pùla?” teppù.

¹⁶“Enupantok uya sàlà uyiwalok pen, tùse mùkkàlà uyeuno'nàippù winàpaino,” teppù Jesus uya tok pàk. ¹⁷“Ànù'là Kaatù yeselu ànkuppai tùwessen wechi yau, ittu ya màlà, enupantok uya wechi Kaatù winàpaino pe wapùla uwinàpaino pe,” teppù Jesus uya. ¹⁸“Mùkkàlà tiyiwalà tunkupù pàk tùuselupasen, tùnamatok yepotoppe tùuya, tùse mùkkàlà teuno'nàippù namatok ponelok pe ne'wotokomayai'nùk mùkkàlà ailon kulu, kasei pùla iwechi màlà yau. ¹⁹Moses uya ken na' Law tùlùppù eyemyakù'nokon pen? Ànù'là uya amyamlo kùlottaui ikupù pùla man. Yà'là pe ken iwechi pàk uwànàì'che ewechi kon nai'nùk?” teppù Jesus uya. ²⁰Màlàyau kapon yamùk uya Jesus pàk, “Àli akkwalù wechi màlà ayau. Ànùk ken uchi àwànàì'che nai?” teppù. ²¹Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Tewinan nà eke wotoko tükuttai, màlàyau eusenumenkaskon kulu nettai. ²²Moses uya ikupùppù walawok muleppù yattà toppe, Jew yamùk usattàtok yawàlà pe Moses kulu nùpyattàppù pen nà tùse atamo kon yamùk làkku, màlàpàk walawok muleppù yattà màlà Wàlàkka'nà weyu yattai. ²³Mule yattà màlà Jew yamùk Wàlàkka'pù weyu yattai Moses winàpaino Law ikkwàtù tukaik. Tùse ken na' uchi Wàlàkka'nàtok yattai tamù'nawàlà kàyik ipittàsak uya wenai upàk ewe'naika kon nai'nùk? ²⁴Kapon pàk àli pe suwa messaik kùkai iichensak pàk neken, tùse ailon pe ittutàk kon,” teppù Jesus uya.

Pùsàlà Na' Mùkkàlà Christ?

²⁵Màlà yattai tùulon kon kapon yamùk Jerusalem pon kon uya, “Pùsàlà pen ken na' mùkkàlà tok wettok iwànàì'che?” teppù. ²⁶“Mùkkàlà, mùkkàlà tamù'nawolon kon yemlotopo iichelupa molopai yà'làlè te tok uya ipàk pùla. Itepulu yamùk uya ken na' ailon tekassak màlà pùsàlà wechi Christ pe pàk? ²⁷Tùse ittu'nokon man i'nai motapaino pe là pùsàlà kàyik wechi. Tùse Christ uyàssak yau ànù'là uya i'nai motapai là iyàssak ittu pen,” teppù.

²⁸Màlàyau enupan lùppù tùuya Kaatù yùwùk tau yau Jesus wentaimeppù, “Ewaik, kiyittuyatàik, molopai i'nai motapaino pe wechi mùttuyatàik. Uyiwalà pùla talà wechi sàlà, tùse mùkkàlà uyeuno'nàippù mùkkàlà ailon. Mùkkàlà ittu auya'nokon pùla man. ²⁹Tùse mùkkàlà tùttuyaik masapùla ipypai uyàssak pàk. Molopai uyeunossak ya pàk,” tukaik. ³⁰Màlàpàk kulu ana'chipai tok wechippù, tùse ànù'là uya temyatù tùlùppù ipàk pen, masapùla iweyu uyàssak pùla lùppù iwechi pàk. ³¹Walà tùse tukkan kon uya ailon teppù ipàk. “Tùuyàssak yau ken na' Christ uya pùsàlà kàyik uya ikupùppù yentai lùwa tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà kupù?” teppù tok uya.

³²Màlàyau Pharisee yamùk uya kapon yamùk usàulàma ipàk yetappù.

Màlà yattai Eke ton paatele yamùk yepulu ton molopai Pharisee yamùk uya a'chinnan yeunokoppù ya'chiik. ³³Jesus uya tok pàk, “Masa mala là apyau'nokon wechi sàlà molopai wennappo màlà uyeuno'nàippù piyak. ³⁴Uyiwa auya'nokon màlà tùse uyepolo auya'nokon pen. Molopai utàyai'nùk yak àutà kon pen màlà,” teppù Jesus uya. ³⁵Jew yamùk usekamappopà-tùppù tiyiwàlà'nokon, “I'nai motak ken uchi pùsàlà kàyik utà pe iwechi màlà, tepolo pùla iwettoppe, kùtonpa kon ka' Jew yamùk Greek yamùk kùlottak iwetta'nùssak kon kùlottak lù, Greek yamùk yenupaik? ³⁶Yà'là te ya ken uchi màlà, ‘Uyiwa auya'nokon màlà tùse uyepolo auya'nokon pen. Molopai utàyai'nùk yak àutà kon pen,’ nùkayai'nùk?” teppù Jew yamùk uya.

Wema'nàtok Tunakkwa

³⁷Tewinan nùppù molopai eke kulu Uta'lettàn weyu yattai Jesus we'wuluukappù, molopai iwentaimèppù eke pe, “Ànù'là tùwe'naklipasen wechi yau, tàwà nùyàpùì upyak uwuku inchiik! ³⁸Kaatù Maimu uya yekamasak yawàlà, Mùkkàlà ailon tawon upàk yewan yapai màlà wema'nà tunakkwa wu'ma,” tukaik. ³⁹Wate tùuya yau iichelupappù màlà Akkwalù pàk, tùpàk ailon tawonnan nepolo woton pàk. Màlà tepose Akkwalù tùsak pùla lùppù iwechippù masapùla Jesus wuluukappù pùla iwechi pàk tùnamatok patassek yak.

⁴⁰Iichelupa yetasak tùuya'nokon yau, tùulon kon kappon yamùk uya “Ailon pe làichi Kaatù Maimu yenpoikanài pe iwechi pe man,” teppù. ⁴¹Tùulon kon uya, “Christ nen mùkkàlà,” teppù. Tùse tùulon kon uya, “Yà'là kasa ken uchi Christ uyàpù Galilee yapai,” teppù. ⁴²“Kaatù Maimu uya na' yekamasak pùla nai, David payan winà Christ uyàttok woton, David wemattok yau pata Bethlehem yapai tukaik?” teppù tok uya. ⁴³Màlàyau echi yewan kaichalà pùla Jesus pàk tùusenumenkatok kon yau tok wechippù. ⁴⁴Tùulon kon wechippù ana'chipai tùse ànù'là uya temyatù tùlùppù ipàk pen.

Ailon Tetok Pùnon Jew Yepulu Yamùk

⁴⁵A'chinnan wennappoppù paatele yamùk yepulu ton molopai Pharisee yamùk piyak. Màlàyau, “Yà'là pe ken uchi iwechi pàk Jesus nepù auya'nokon pùn?” tukaik tok yekamappoppù tok uya. ⁴⁶A'chinnan uya tok maimu yeikuppù, “Ànù'là uselupasak pùsàlà kàyik kasa pùla man,” tukaik. ⁴⁷“Amyamlo nàlà ken na' yennakai?” tukaik Pharisee yamùk uya tok yekamappoppù. ⁴⁸“Ànù'là ken na' ina yepulu wapùla tewinan nà Pharisee yamùk kùlottawon uya ailon tesak ipàk nai? ⁴⁹Kane! Tùse pùsamlo ilinà kappon yamùk Law ittunnan pen wechi màlà Kaatù uya pa'nù'nàtok yo'no,” teppù Pharisee yamùk uya. ⁵⁰Nicodemus wechippù molo tok tonpa pe. Wapiya Jesus piyak iitàsak lùppù. Mùkkàlà uya

yekamappoppù. ⁵¹ “Kùmàlà'nokon Law yau ànù'là talumattàtok pùla man yà'là pe là iwechippù yeta tùpo pùla molopai ittu tùpo pùla,” tawon, teppù. ⁵² Tok uya imaimu yeikuppù, “Àmàlà nàlà na' mùkkàlà Galilee poino? Kaatù Maimu yau mùwaik kulu molopai yene auya màlà Galilee yapai tùuyàpù woton Kaatù Maimu yenpoikanài tesak ya pùla iwechi,” tukaik. [⁵³ Tamù'nawolon kon wemeikuppù tùwùk kon tak.

Tùtayappù Pen Pokonpe Nossan Wechi Yepolo

8 ¹ Tùse Jesus utàppù Olive Tùpù pona. ² Yakon wei yattai ko'làma iwennappoppù Kaatù yùwùk tak. Màlàyau kappon yamùk uyà-pùppù ipyak, iweleutappù molopai tok yenupa pàk iwessa'molùkappù. ³ Law pàk enupannan molopai Pharisee yamùk uya nossan tùtayappù pen pokonpe iwesak lùppù nepùppù. Tok uya ichalattàppù tamù'nawolon kon yemlotopona. ⁴ Molopai tok uya Jesus pàk, “Ti'cha, pùsà nossan wechi tùtayappù pen pokonpe yeposak man. ⁵ Law yau màlà Moses uya ina pàk ‘Sàlà kasa iwesak lùppù wànà màlà tàk ke telikkaik,’ tesak. Tùse yà'là mùkayan nen màlà pàk?” teppù. ⁶ Wa tok uya yekamappoppù màlà ya'chitok tùuya'nokon iwinà pe, italumattàtok pe tùuya'nokon. Tùse Jesus wepeimappù molopai non menukappù ya temyatù ke. ⁷ Tok uya lùppù tekamappopàtù yau iwà'mùssakkappù, “Tàwà ànù'là imakuyi pùn wapiya kulu tàk yenu'mai ipona,” teppù ya tok pàk. ⁸ Wate tùpo iweleutatukkappù molopai non menukappù ya. ⁹ Yetasak tùuya'nokon yau tok wessa'molùkappù tùutà kon pàk tewin pàk, wapiya eke ton utàppù Jesus neken nen uchi tùnànse nossan pokonpe. ¹⁰ Jesus we'wuluukappù, “Nossan, i'nai mùkyamlo? Ànù'là na' atalumattà woton pùla nai?” teppù ya ipàk. ¹¹ Nossan uya yeikuppù, “Kane, Uyepulu, ànù'là pùla man,” tukaik. Jesus uya ipàk, “Iulà uya nàlà atalumattà pen sàlà. Itàkà molopai kemakuimatukkai,” teppù.]

Jesus Wolù Weyu

¹² Màlà tùpo Jesus uya kappon yamùk yelupatu'mappù, “Iulà mùkkàlà sàlà wolù weyu. Ànù'là uya'là tùuyàssen usalà ewalupàttau pen màlà tùse wema'nàtok weyu yesak pe iwechi,” tukaik. ¹³ Màlàpàk Pharisee yamùk uya ipàk, “Eyiwalà, àponalok pe neken euselupa màlà, tùse euselupatok màlà ailon pen,” teppù. ¹⁴ Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Uyiwalà là uponalok pe uselupa tùse ailon màlà uselupatok. Masapùla tùttuyaik i'nai motapai là uyàpùppù, molopai i'nai motak là utà. Tùse imotapai uyàpùppù wapùla imotak utàtok ittutok auya'nokon pùla messatàik. ¹⁵ Kappon yamùk yeselu yawàlà sà kasa messaik tawonnan amyamlo. Tùse ànù'là pàk watawon pen iulà. ¹⁶ Tùse kappon pàk sà kasa messaik te uya pe iwechi yau, uselupatok wechi màlà ikasa. Masapùla tewincha pùla wechi

pàk, Ukàipùnù uyeuno'nàippù mùkkàlà upyawon. ¹⁷Kaatù Maimu yau iwe'menukasak man, àmàlà'nokon Law yau, asa'lon kon uselupatok màlà ailon tukaik. ¹⁸Iulà mùkkàlà upàk tùselupasen molopai nàlà Ukàipùnù mùkkàlà upàk tùselupasen, uyeuno'nàippù,” tukaik. ¹⁹Màlàyau tok uya yekamappoppù, “I'nai ken uchi mùkkàlà Àkàipùnù?” tukaik. Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Uyittu auya'nokon pùla messatàik, wapùla Ukàipùnù là. Uyittu auya'nokon yau Ukàipùnù nàlà ittu auya'nokon sàlà eppaino,” tukaik.

²⁰Sàlà màlà Jesus uselupappù Kaatù yùwùk tawon pùlayatta pilittok yak motau echii'ma, tùse ànù'là uya ya'chippù pen, masapùla iweyu uyàssak pùla lùppù iwechi pàk.

Utàyai'nùk Yak Àutà Kon Pen

²¹Màlàyau Jesus uya tu'ma tok pàk, “Utà sàlà, molopai uyiwa auya'nokon màlà. Tùse ewelikù kon màlà amakuyi kon yau. Utàyai'nùk yak àutà kon pen,” teppù. ²²Màlàyau Jew yamùk uya, “‘Utàyai'nùk yak àutà kon pen,’ nùkayan. Tùwe'wànà pàk na' wate ya màlà?” teppù. ²³Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Yo'non winon kon amyamlo, tùse iulà mùkkàlà kaupaino. Sàlà wolù pon kon amyamlo, tùse iulà mùkkàlà sàlà wolù pon pen. ²⁴Ewelikù kon màlà amakuyi kon yau te uya nettainùk. ‘Mùkkàlà iulà’ te uya pàk ailon te auya'nokon pùla ewechi kon yau, ewelikù kon màlà amakuyi kon yau,” tukaik. ²⁵Tok uya yekamappoppù, “Ànùk ken uchi àmàlà?” tukaik. Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Iwepyattà motapai àpàkù'nokon tekamatainùk iulà. ²⁶Tùse tukke àpàkù'nokon uselupatok molo man, molopai suwa messatàik tetok uya. Tùse uyeuno'nàippù mùkkàlà ailon kulu molopai kapon yamùk wolù yawon kon pàk uneta-ppù neken iwinàpai yekamanài iulà,” tukaik.

²⁷Tok uya ittu pùla iwechippù Tùkàipùnù pàk telupa kon ya tùse. ²⁸Màlàpàk Jesus uya tok pàk, “Kàyik Mumu yekainünpasak auya'nokon yau, Mùkkàlà pe nen uchi uyittu auya'nokon màlà, molopai uyiwalà nàlà yà'làlà kupùppù uya pe pùla, tùse Ukàipùnù uya neken uyenupatok pàk uselupappù pe iwechi. ²⁹Uyeuno'nàippù mùkkàlà upyawon, tewincha unànnài pen mùkkàlà. Masapùla tàwàlàlà yauchinpanài ku'nài iulà,” teppù. ³⁰Wa tukaik iichelupa tùse, tukkan kon uya ailon teppù ipàk.

Abraham Munkà

³¹Màlàyau Jesus uya ailon tawonnan tùpàk Jew yamùk pàk, “Enupantok uya yawàlà ewechi kon yau unenupa ton pe kulu ewechi kon màlà. ³²Ailon ittu auya'nokon màlà molopai ailon uya apyoto pe pùla àkupù kon,” teppù. ³³Tok uya imaimu yeikuppù, “Abraham payan nùssan nen ina, yà'là yattai là ànù'là yapyoto pe ina wessak pùla man. Yà'là te ken

uchi auya uya màlà, ‘Apyoto pe pùla àkupù,’ te?” tukaik. ³⁴Jesus uya tok pàk, “Ailon kulu sàlà, ànù'là tùwemakuimassen mùkkàlà makui yapyoto. ³⁵Apyoto mùkkàlà tàwàlàlè itepulu yùwùk tau tùtonpa yamùk kùlottau tùwessen pen, tùse imu neken molonnà tàwàlàlè. ³⁶Imu uya àmokkasak kon yau, imokkasak pe ewechi kon màlà apyoto pe làma pùla. ³⁷Tùttuyaik Abraham payan nùssan pe ewechi kon, tùse neichi uwàpai messatàik ko, masapùla umaimu patassek pùla eyewan kon yau iwechi pàk. ³⁸Sàlà uselupa Ukàipùnù piyau wechi yau uneneppù pàk, molopai àkàipùnù kon nekamappù ku'nài nan amyamlo,” teppù.

³⁹Màlàyau tok uya, “Abraham nen mùkkàlà ina kàipùnù,” teppù. Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Abraham munkà pe ewechi kon yau, inkupùppù kupù auya'nokon sàlà eppaino. ⁴⁰Tùse uwàpai messatàik, iulà ailon yekamanàippù àpàkù'nokon Kaatù winàpai unetappù. Abraham uya nen sàlà walai kupù pùn! ⁴¹Amyamlo mùkyamlo àkàipùnù kon nùkupù ku'nài nan,” teppù Jesus uya.

“Yapàka yamùk pen nen ina. Tewinan neken nen mùkkàlà ina kàipùnù Kaatù,” teppù tok uya Jesus pàk.

⁴²Jesus uya tok pàk, “Kaatù wechi àkàipùnù kon pe yau, u'nùnmatok auya'nokon pan. Masapùla Kaatù winàpai uyàssak pàk, molopai sàlàpe talà wessaik. Uyiwalà uyàssak pen, tùse mùkkàlà uya uyeunossak. ⁴³Yà'là pe iwechi pàk uselupa ittu auya'nokon pùla ewechi kon? Masapùlaichi use-lupatok enetapai pùla ewechi kon pàk,” teppù. ⁴⁴“Àkàipùnù kon Makui, ponelok kon amyamlo, molopai i'che iwettok ku'nài nan. Iwepyattappù motapai wànài pe iwessak màlà molopai kasei pe, masapùla ailon pùla iwechi màlà, yau. Kasei pe iichelupa yau iteselu màlà, masapùla kasei mùkkàlà molopai kasei kàipùnù. ⁴⁵Tùse ailon yekama uya pàk ailon te auya'nokon pùla man upàk. ⁴⁶Ànùk ken amyamlo kùlottau nai àli ku'nài pe uyittunài? Ailon pe uselupa tùse yà'là pe iwechi pàk ailon te auya'nokon upàk pen màlà. ⁴⁷Kaatù ponelok kon mùkyamlo Kaatù Maimu yetannan. Tùse iponelok pe pùla ewechi kon pàk màlà yeta auya'nokon pùla iwechi,” teppù Jesus uya tok pàk.

Jesus Molopai Abraham

⁴⁸Jew yamùk yepulu yamùk uya yeikuppù, “Ikasa pùla na' iwechi màlà, ‘Samaria kok àmàlà molopai Makui nakkwalùttappù,’ te ina uya yau?” tukaik. ⁴⁹Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Makui yakkwalù pùla nen man uyau. Ukàipùnù namanài iulà, tùse amyamlo unamannan pen. ⁵⁰Unamatok iwa uya pùla man. Tùse molo man tewinan nà unamatok iwanài, ikasa ittunài mùkkàlà. ⁵¹Ailon kulu sàlà, ànù'là umaimu yawolonnà wechi yau, weli'nàtok yene ya pen màlà,” tukaik. ⁵²Tok uya ipàk, “Ina nen uchi nùttuyan Makui wechi ayau pe. Abraham welikùppù

molopai Kaatù Maimu yenpoikannan nàlà, tùse 'Ànù'là umaimu yawàlà tùwessen welikù pen,' te auya. ⁵³Abraham uchi ina kàipùnù yentaino àmàlà? Iwelikùppù man molopai Kaatù Maimu yenpoikannan nàlà. Ànùk pe nen mechittuyan?" teppù.

⁵⁴Jesus uya tok yeikuppù, "Uyiwalà utapulà yau, utapulàtok màlà yà'là pen. Tùse Ukàipùnù, Ukaatùyi mùkayatà'nùk ipàk mùkkàlà uyapulànài. ⁵⁵Ittu auya'nokon pùla là man, tùse tùttuyaik. Mùkkàlà ittu uya pùla man te uya yau, akasa'nokon kasei pe wechi màlà. Tùse unùttu mùkkàlà, imaimu yawàlà wettok. ⁵⁶Atamo kon, Abraham utachinappù uyàpù weyu yene tùuya pe iwechi pàk. Yeneppù ya màlàpàk iitauchinappù," tukaik. ⁵⁷Màlàyau Jew yamùk yepulu yamùk uya Jesus pàk, "50 pe kili'chimo'chi yentakappù auya pùla messaik, tùse yà'là kasa Abraham yeneppù auya?" teppù. ⁵⁸Jesus uya tok pàk, "Ailon kulu sàlà, Abraham wentu wapiya iwemassak lùppù iulà. Molonnà iulà," teppù. ⁵⁹Màlàpàk tàk yanùmùppù tok uya ipona yenu'ma toppe tùuya'nokon. Tùse Jesus uso'namùppù molopai iwepakkappù Kaatù yùwùk tapai.

Enpùla Iwentusak Lùppù Kàyik Uchipittà

9 ¹Tùutà yau, Jesus uya kàyik yeneppù màlà enpùla tùwessen tùwenn-tùppù motapai. ²Inenupa ton uya yekamappoppù, "Ti'cha, ànùk wemakuimasak pàk ken màlà enpùla pùsàlà kàyik wentuppù, pùsàlà ka'lù wapùla ikàipùnù, ichan tawonnan?" tukaik. ³Jesus uya tok maimu yeikuppù, "Pùsàlà kàyik wapùla ikàipùnù, ichan tawonnan wemakuimasak pàkànsau pùla, tùse Kaatù meluntàlù usenpoikatok yai pe iwechi màlà. ⁴Uyeuno'nàippù wotokoyi kupù'nokon sàlà akkwa pe iwechi kùlotta. Ewalupà nùyàssan ànù'là we'wotokomatok yattai pen. ⁵Sàlà wolù po wechi kùlotta, iulà mùkkàlà wolù weyu," tukaik. ⁶Wate tùpo, Jesus wetattappù non pona. Non kùloimappù ya tetaku ke. Molopai itùlùppù ya enpùn kàyik yenu pona. ⁷Màlàyau ipàk, "Itàkà, ikolùkata Siloam itesek tuna kak," teppù ya. Sàlà uya yeunossak te pe iwechi màlà. Màlàyau iitàppù ikolùkappù ya, molopai iwemeikuppù pata nen uchi tense.

⁸Itonpa yamùk molopai tùulon kon wapiya enkui pe iwechi yennài nan nùssan uya, "Pùsàlà ken na' mùkkàlà kàyik chichiu pe echii'ma enkui pe iwessak lùppù pen?" teppù. ⁹Tùulon kon uya, "Pùsàlà mùkkàlà," teppù. Tùse tùulon kon uya, "Kane, mùkkàlà kasa neken iichensak man," teppù. Kàyik uya, "Iulà mùkkàlà," teppù. ¹⁰Màlàpàk tok uya ipàk, "Yà'là kasa ken uchi eyenu nùtakkokatai?" teppù. ¹¹Tok maimu yeikuppù ya, "Kàyik nen, Jesus itesek, non kùloimatai molopai uyenu pàk niki'matai molopai upàk, 'Itàkà, tuna Siloam kak ikukata!' nùkatai. Màlàyau utàtai ikukaik molopai nen uchi tentai," tukaik. ¹²Tok uya ipàk, "I'nai ken uchi mùkkàlà?" teppù. "Ittu uya pùla man," teppù ya.

¹³Tok uya mùkkàlà kàyik enpùla echippù nepùppù Pharisee yamùk piyak. ¹⁴Wàlàkka'nàtok weyu yattai màlà Jesus uya non kùloimappù molopai enpùn yenu yakkokappù. ¹⁵Màlàyau tukka Pharisee yamùk uya yekamappoppù, “Yà'là kasa ken uchi eyenu nùtakkokatai?” tukaik. Màlàyau tok pàk, “Kàyik uya non kùloimasak tùlùppù uyenu pona, màlà kukappù uya molopai yeneppù uya,” teppù ya. ¹⁶Tùulon kon Pharisee yamùk tonpa uya, “Pùsàlà kàyik wechi Kaatù winàpains pe pùla man, masapùla Wàlàkka'nàtok weyu yeselu yawàlà pùla iwessak pàk,” teppù. Tùulon kon uya, “Yà'là kasa kulu ken uchi kàyik tùmakuyi yau tùwessen uya tensan yek kwa ton pen yentok ipàkàlà kupù?” teppù. Ekkaichalà pùla tok usenumenkatok wechippù.

¹⁷Tok uya tukka kàyik yekamappoppù, “Yà'là mùkayan ken eyenu yakkokanàippù pàk?” tukaik. “Kaatù Maimu yenpoikanài nen mùkkàlà,” teppù ya. ¹⁸Jew yamùk yepulu yamùk uya lùppù ailon te pùla iwechippù pùsàlà kàyik enpùla iwessak lùppù wenasak pata yennài pe pàk. Ikàipùnù, ichan tawonnan kà'ma tùuya'nokon ponalà. ¹⁹Màlàyau tok uya tok yekamappoppù, “Pùsàlàichi mùkkàlà emle kon, enpùla iwentusak mùkatantàunùk? Atta nen ken uchi sàlàpe yene ya nai'nùk?” tukaik. ²⁰Ikàipùnù, ichan tawonnan uya tok maimu yeikuppù, “Ina nùttuyan pùsàlà ina mule, enpùla iwentusak lùppù. ²¹Tùse yà'là kasa iwessak uya sàlàpe yene wapùla ànùk uya itenu yakkokasak ittu ina uya pùla man. Kàyik pe iwechi màlà. Yekamappotàk kon, tùmàlà pe iichelupa toppe,” tukaik. ²²Ikàipùnù molopai ichan tawonnan uya màlà wateppù, masapùla Jew yamùk yepulu yamùk pàk tùusenalippa kon pàk. Masapùla “Ànù'là uya pùsàlà mùkkàlà Christ tesak yau yenpakka màlà Jew yamùk wepilittok itak tapai,” tekassak tok uya pàk. ²³Màlàpàk màlà ikàipùnù molopai ichan tawonnan uya, “Kàyik pe iwechi màlà, yekamappotàk kon!” teppù.

²⁴Yakon itek kwa pe tok uya enpùla echippù kàyik kà'mappù. Tok uya ipàk, “Kaatù yapulàtok auya itùkà, ailon pe wa kakkà! Ina nùttuyan pùsàlà kàyik wechi tùmakuyi yawon pe,” teppù. ²⁵Tok maimu yeikuppù ya, “Tùmakuyi yawon pe là wapùla ipla là iwechi ittu uya pùla man. Tùse tewinan nà tùttuyaik enpùla wechippù tùse sàlàpe nen uchi tenyaik,” tukaik. ²⁶Molopai tok uya ipàk, “Yà'là pe ken uchi àkuttai? Atta ken eyenu yakkokatai?” teppù. ²⁷Tok maimu yeikuppù ya, “Tekamakapùik ku àpàkù'nokon, tùse yeta auya'nokon pùn. Yà'là pe ken uchi iwechi pàk enetatu'mapai messatàu? Inenupa ton pe ka' enapai messatàu lù?” tukaik. ²⁸Màlàyau tok uya imottùnpa pe, “Àmàlà nen mùkkàlà inenupa tùse ina mùkyamlo Moses nenupa ton. ²⁹Ina nùttuyan Kaatù uya Moses yelupappù, tùse i'nailàpai là pùsàlà uyàssak ittu ina uya pùla man,” teppù tok uya. ³⁰Kàyik uya tok maimu yeikuppù, “Tùttusen yek kwa pe pùla uyenu ipittàtai, tùse i'nailàpai

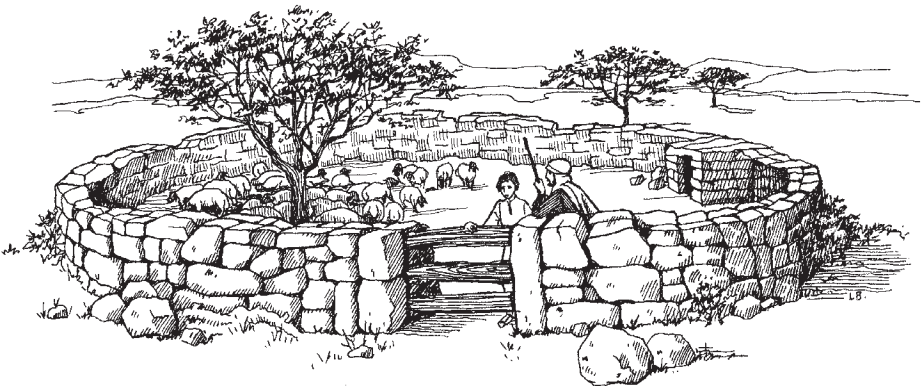
là iyàssak ittu auya'nokon pùla man! ³¹Ittu'nokon man Kaatù uya tùmakuyi yawon maimu yeta pen. Tùse ànù'là Kaatù namanài molopai teselu ku'nài, mùkkàlà maimu yeta ya màlà. ³²Non wepyattappù motapai ànù'là uya enpùla iwentusak lùppù yenu yakkokasak man te yetasak pùla man. ³³Pùsàlà kàyik wechi Kaatù winàpains pe pùla yau yà'làlà kupù ya pen sàlà eppaino,” tukaik. ³⁴Tok uya imaimu yeikuppù, “Amakuyi yau ewentuppù i'napailà, tùse na' ina yenupai'che ewechi màlà?” tukaik. Molopai tok uya yenspakkappù.

³⁵Jesus uya tok uya yenspakkappù yekale lùppù yetappù, iitappù molopai yepoloppù ya. Màlàyau “Kàyik Mumu pàk uchi ailon mùkayan?” teppù ya. ³⁶Imaimu yeikuppù ya, “Itepulu ànùk ken uchi mùkkàlà, yekamakà upàk ailon te toppe uya ipàk,” tukaik. ³⁷Jesus uya ipàk, “Yenkassak auya man. Pùsàlà mùkkàlà àpokonpe nùselupayai'nùk sàlàpe,” teppù. ³⁸Molopai Jesus pàk, “Ailon ukayaik àpàk Uyepulu,” teppù ya. Molopai tese'muyok iwenappù itemlotopo.

³⁹Jesus uya, “Uyàssak sàlà, sàlà non pona kappon yamùk yeselu wechi wakù pe wapùla àli pe là yenpoikaik. Enpùnnon uya yentoppe molopai yennài nan wena toppe enpùla,” teppù. ⁴⁰Molopai tùulon kon Pharisee yamùk ipyau tùwessan uya wate ya yetappù, màlàyau tok uya, “Yà'là? Ina wechi nàlà na' nai'nùk enpùla?” teppù ipàk. ⁴¹Jesus uya tok pàk, “Enpùla ewessak kon yau àli pe euchittuppù pen sàlà eppaino, tùse ‘Ina nenyàn,’ te auya'nokon yau, molo lùppù àli kuttok auya'nokon man,” teppù.

Kaalinilu Yamùk Yesak Molopai Itùkùnnon

10 ¹“Ailon kulu sàlà,” teppù Jesus uya. “Mùkkàlà kaalinilu yamùk kulalayi mùlatta yai pùla newonyai'nùk, tùse nekainùnnyai'nùk tùulon yailà mùkkàlà amak molopai lapumanài. ²Tùse mùkkàlà manatta

Ilà mùkkàlà kaalinilu yamùk kulalayi mùlatta. (10:1-10)

yai newonyai'nùk mùkkàlà kaalinilu yamùk yesak. ³Manatta yennài mùkkàlà yakkokanài kaalinilu yamùk yesak yemyak. Molopai kaalinilu yamùk mùkyamlo imaimu yetannan, tùponalok kon kà'manài mùkkàlà tok yesek pàkù'ne, molopai tok yalà ya. ⁴Tùkùnnon yenpakkasak tùuya yau tok wapiya tùutàsen mùkkàlà. Molopai kaalinilu yamùk mùkyamlo iwenaimannan, masapùla imaimu ittu tùuya'nokon pàk. ⁵Toto ya'là tok utà pen, tùse tok wepe iwinàpai, masapùla imaimu ittu tùuya'nokon pùla iwechi pàk,” teppù Jesus uya.

⁶Sàlà ittutok ipàkàlà yekamappù Jesus uya tok pàk, tùse tok uya ittu pùla iwechippù.

Jesus Mùkkàlà Wakù Kaalinilu Yesak

⁷Màlàyau Jesus uya tu'ma tok pàk, “Ailon kulu sàlà. Iulà mùkkàlà kaalinilu yamùk kulalayi mùlatta. ⁸Tamù'nawolon kon uwapiya iyàssak kon wechippù màlà amak ton pe molopai lapumannan pe. Tùse kaalinilu yamùk uya màlà tok maimu yetappù pen. ⁹Manatta iulà. Ànù'là uyai tùwewonsen, mùkkàlà wepùikattà màlà. Iwewomù màlà molopai iwepakka teipa yepose. ¹⁰Amak uyàpù màlà amak pe esse, wàanse molopai mattanù'nàse. Uyàssak sàlà wema'nàtok yesak pe tok wettoppe, eke pe itesak pe tok wettoppe.

¹¹“Iulà mùkkàlà wakù kaalinilu yamùk yesak. Wakù kaalinilu yamùk yesak tùwemattok tùnài kaalinilu yamùk ponalok pe. ¹²Tùse mùkkàlà te'manài ke nai'nùk, tùkùnnon pen kaalinilu yamùk yesak pe tùwessen, wepe màlà kaalinilu yamùk winàpai àsà ene uyàpù yene tùuya yau. Màlà yattai tok ya'chi ya màlà molopai tok ta'nùpù ya. ¹³Mùkkàlà kàyik tùwepesen masapùla te'masen pe neken tùwechi pàk, molopai kaalinilu yamùk pùnünmanài pen mùkkàlà. ¹⁴Iulà mùkkàlà wakù kaalinilu yamùk yesak. Uyùkùnnon tùttuyaik molopai uyittunnaan mùkyamlo. ¹⁵Molopai ukàipùnù uya uyittu kasa nàlà ukàipùnù tùttuyaik. Molopai wemattok tùlù uya màlà kaalinilu yamùk ponalok pe. ¹⁶Molo tùulon kon kaalinilu yamùk uponalok kon man sàlà kulala tau pùla. Mùkyamlo nàlà nepù uya màlà, tok uya umaimu yeta màlà, molopai tewin ipata tok wechi molopai tewin itesak.

¹⁷“Ukàipùnù uya u'nùnma màlà, masapùla wemattok tùlù uya pàk, molopai yanuntu'ma toppe uya. ¹⁸Ànù'là uya wemattok mokka uwinàpai pen, tùse uyiwalà itùnài iulà. Uyiwalà itùtok uya yapàikketù yesak iulà molopai yanuntu'matok uya yapàikketù yesak. Sàlà kasa ewechi màlà tetok yeposak uya màlà Ukàipùnù winàpai,” teppù.

¹⁹Jew yamùk usenumenka tukkappù tùpatalà'ne, watesak Jesus uya pàk. ²⁰Tukkan kon uya, “Àli akkwalù yesak pe iwechi màlà molopai iita-yaupa màlà! Yà'là pe iwechi pàk yeta auya'nokon màlà?” teppù. ²¹Tùse

tùulon kon uya, “Àli akkwalù yesak winàpaino pen sàlà mayin! Yà'là kasa ken àli akkwalù uya enpùn yenu yakkoka?” teppù.

Jew Yamùk Uya Jesus Nulunpa

22Kaatù yùwùk kolùkappù lùppù yattai pàk Uta'lettàn weyu yattai iwenappù màlà Jerusalem po, iko pe iwechippù. 23Jesus usalàppù Kaatù yùwùk yawàlà Solomon patassek itesek yawà. 24Màlàyau Jew yamùk wepilipùppù iwoi molopai tok uya ipàk, “Yà'là pàkàlà làichi ina uya ittutok pùla ikupù auya màlà? Christ pe ewechi yau, wakù pe ina pàk yekamakà,” teppù. 25Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Tekamai ku àpàkù'nokon, tùse ailon te auya'nokon pùn. Uwotokoyi tükussai'nùk Ukàipùnù yesek yai, màlà yamùk uya uyekama màlà. 26Tùse ailon te auya'nokon pùla man, masapùla uyùkùnnon kaalinilu yamùk pe pùla ewechi kon pàk. 27Uyùkùnnon mùkyamlo umaimu yetannan, tok tùttuyaik. Molopai uwenaimannan mùkyamlo. 28Tok lepa uya màlà tàwàlàlà wema'nàtok ke, tok umatta pen. Molopai ànù'là uya tok mokka uyemyapai pen màlà. 29Ukàipùnù, uyemyak tok tùnàippù mùkkà-là tamù'nawolon yentaino, molopai ànù'là uya tok mokka Ukàipùnù yemyapai pen màlà. 30Ukàipùnù molopai iulà tawonnan mùkyamlo tewinan,” teppù Jesus uya.

31Màlàyau Jew yamùk uya tàk yanùnpàttukkappù iwàtoppe tùuya'nokon ike. 32Jesus uya tok pàk, “Tukke eke ton wotoko yamùk Ukàipùnù winàpaino yenpoikasak uya man eyemyakù'nokon. I'nai kulu sàlà yamùk wenai uwàpai ewechi kon nai'nùk?” teppù. 33Jew yamùk uya imaimu yeikuppù, “Eke ton wotoko yamùk kupù auya wenai ina wechi tàk ke àwàpai pen nai'nùk, tùse tùwe'namaik pùla Kaatù talumattà pe meselupayai'nùk wenai. Masapùla kappon neken àmàlà, tùse Kaatù pe tukaik ewekkupù,” tukaik. 34Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Àmàlà'nokon Law yau uchi iwe'menukasak pùla nai, ‘kaatù yamùk amyamlo teppù uya?’ tukaik. {PSA 82:6} 35Ittu'nokon man Kaatù Maimu yau iwe'menukasak wechi ailon pe tàwàlàlà. Molopai tok yesatùppù ya, ‘kaatù yamùk,’ tukaik, mùkyamlo Kaatù Maimu wettùlùppù itemyak lùssan. 36Kaatù uya uyanùnsak sàlà tùwotokoyi ku'nài pe, molopai uyeunossak ya sàlà non pona. Yà'là pe ken iwechi pàk, ‘Àli pe Kaatù mùmotùnpayaik tùwe'namaik pùla,’ te auya'nokon màlà masapùla, ‘Kaatù Mumu iulà,’ te uya pàk? 37Ukàipùnù wotokoyi kupù uya pùla iwechi yau, ailon kùkatàu upàk. 38Tùse iwotokoyi kupù uya yau, ailon te auya'nokon upàk pùla là tùse, eke ton wotoko kupù uya pàk ailon katàk, Ukàipùnù wechi uyau yene kon pa molopai nàlà Ukàipùnù yau wechi ittu kon pa,” tukaik.

39Tok wechippù tukka ya'chi'che, tùse iwepeppù tok uya ya'chi pùla.

40Màlàyau Jesus wennappo tukkappù Jordan latoi pona, màlà

patassek wapiya kulu John uya enpatauka'nàppà yau motak molopai molo iwechippù. ⁴¹Tukkan kon kappon yamùk uyàpùppù ipyak, molopai tok uya, “John uya tensen yekkwa pen yentok ipàkàlà kupù pùn, tuse tamù'nawolon John uselupappù lùppù, pùsàlà kàyik pàk wechi màlà ailon pe,” teppù. ⁴²Molopai tukkan kon uya ailon teppù Jesus pàk màlà pata yau.

Lazarus Welittok

11 ¹Molo kàyik wechippù màlà Lazarus itesek, e'nek pe iwechippù màlà Bethany po. Mary molopai ipachi Martha tawonnan patassek màlà. ²Pùsàlà mùkkàlà Mary Jesus pùta kalapaimanàippù kalapa ke molopai itta ya'munakanàippù tùnsek ke. Mùkkàlà lui Lazarus wechippù e'nek pe. ³Màlàpàk iwàlichì ton uya Jesus piyak tùmaimu kon yeunokoppù, “Uyepulu, mùkkàlà à'nùn pe ànkupù e'nek pe man,” tukaik. ⁴Yetasak tùuya yau, Jesus uya, “Lazarus e'nek pe man, tuse iwelittok pe iwenukapù pen màlà. Sàlà wechi màlà Kaatù yapulàtok iwinà pe molopai Kaatù Mumu yapulàtok yai pe,” teppù.

⁵Jesus pùnùn pe Martha molopai Mary molopai Lazarus tawonnan wechippù màlà. ⁶Walà tuse e'nek pe Lazarus wechi yekale yeta tùpo, molo iiko'mamùppù asa'là wei tu'ma màlà lùppù pata po. ⁷Màlà tùpo Jesus uya tūnenupa ton pàk, “Utànpai'nokon tu'ma Judea pona,” teppù. ⁸Inenupa ton uya ipàk, “Ti'cha, ko'manyakù'ne kuichi Jew yamùk tàk ke àwànàì'che nettai tà, tuse ken na' uchi màlà motak àutà tukka màlà?” teppù. ⁹Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Ko'làma motapai na' ko'manpe tepose akkwa pe tūwessen pen? Ànù'là kappon usalà weinai yau iwekkawai'ma pen màlà masapùla akkwa yau yene tūuya pàk. ¹⁰Tuse ewalupàttau iichalà yau iwekkawai'mapàtù, masapùla iweyu pùla iwechi pàk,” tukaik. ¹¹Wate tùpo Jesus uya tok pàk, “Kùwechiyakon Lazarus we'nünsak man, tuse utà sàlà miyalà yenpakaik,” teppù. ¹²Inenupa ton uya tu'ma, “Ina yepulu, iwe'nùmù yau wakù peiwa iwena màlà,” teppù. ¹³Jesus uselupappù màlà Lazarus weli'chak pàk, tuse iwe'nünsak pàk neken wate ya pe inenupa ton uya yekamappù. ¹⁴Màlàyau nen uchi Jesus uya tok pàk yekamakapùppù wakù pe, “Lazarus weli'chak man,” tukaik. ¹⁵“Utauchinpayaik àpàkànsau'nokon molo wessak pùla iwechi pàk, ailon te kon pa. Tuse ipyak utànpai'nokon,” teppù Jesus uya. ¹⁶Màlàyau Thomas munuik tukaik tesassen^e uya tūulon kon inenupa ton pàk, “Utànpai'nokon ipokonpe weli'nàtok kon pe,” teppù.

¹⁷Tùwelepankasak yau Lazarus wu'nattàkassak asakùlà'ne wei iiko'mansak yepoloppù Jesus uya. ¹⁸Bethany wechippù màlà mei kulu pùla

^e 11:16 Didymus màlà munuik te ya pe iwechi

là 2 miles Jerusalem poi. ¹⁹Molopai tukkan kon Jew yamùk uyàssak wechippù Martha, Mary tawonnan piyak, tok yewan ipittàik tok lui weli'chak pàk.

²⁰Màlàyau Jesus uyàpù yekale yetasak tùuya yau, Martha utàppù iwakkàsse, tùse Mary wà'nàmàppù pata po. ²¹Màlàyau Martha uya Jesus pàk, “Uyepulu, talà ewessak yau ului welittok pan pen! ²²Tùse tùttuyaik sàlape là yà'làlà yekamappo auya tùpàk yau Kaatù uya elepa,” teppù. ²³Jesus uya Martha pàk “Àlui we'wuluuka tu'ma màlà,” teppù. ²⁴Martha uya Jesus pàk “Tùttuyaik iwe'wuluuka tu'ma tewinan nùppù wei we'wuluukantok weyu yattai,” teppù. ²⁵Jesus uya ipàk, “Iulà mùkkàlà we'wuluukantok molopai wema'nàtok. Ànù'là ailon nùkayai'nùk upàk wemapù màlà tùweli'chak lànén tùse. ²⁶Molopai ànù'là nemassai'nùk molopai ailon nùkayai'nùk upàk welikù pen màlà. Ailon mùkayan na' sàlà pàk?” teppù. ²⁷Martha uya Jesus pàk, “Ewaik, Uyepulu, ailon ukayaik àpàk! Àmàlà Mùkkàlà Christ, Kaatù Mumu, wolù yak tùuyàpù woton teppù ipàk lùppù,” teppù.

Jesus Kalawù

²⁸Molopai wate tùpo Martha wennappoppù molopai takon Mary kà'mappù ya miya molopai yetaleupappù ya, “Ti'cha uyàssak man, eye-kamappopàssan,” tukaik. ²⁹Yetasak tùuya yau Mary we'wuluukappù asse'ne molopai iitàppù ipyak. ³⁰Masa Jesus welepankassak pata yak pùla lùppù Martha uya tepoloppù motau iwechippù. ³¹Jew yamùk Mary piyau tapùì tau itewan ipik pe tùwessan uya asse'ne iwe'wuluuka molopai iwepakka yensak yau, tok utàppù ya'là. Uluwaik pona akalanse iità pe yekamappù tok uya.

³²Mary welepamùppù Jesus piyak. Yensak tùuya yau tese'muyok iwenappù itta piyau. “Uyepulu, talà ewessak yau ului welittok pan pen,” teppù ya. ³³Jesus uya Mary kalawù molopai Jew yamùk nàlà ya'là iyàssak kon kalawù yeneppù, iipokoitappù ipla takkwalù yau molopai iitaimelunpappù.^f ³⁴“I'nai yailà ken uchi mùwu'nattàtantàu?” teppù ya. “Itepulu, àikkà yense,” teppù tok uya. ³⁵Jesus kalawùppù. ³⁶Màlàpàk “Masa yenkà tù'nùn pe kulu ikupù ya!” teppù Jew yamùk uya. ³⁷Tùse tùulon kon uya “Pùsàlà uya ku enpùn kàyik yenu yakko-kappù, màlà kasa ken na' iwelikù tukaik Lazarus kupùppù ya pen sàlà eppaino?” teppù.

Lazarus Weli'chak Wuluuka Jesus Uya

³⁸Jesus usewankono'ma tukkappù ipla tewan yau^g molopai uluwaik motak iitàppù. Uluwaik wechippù tàk yeuta yau molopai tàk wechippù

^f 11:33 iipokoitappù wapùla iwessakolopasak kulu wechippù. ^g 11:38 11:33 yenkà

implatta po. ³⁹“Tàk yamatàk implatta poi,” teppù ya. Tùse Martha iweli'chak wàlichì lùppù uya Jesus pàk, “Itepulu, ikà pe nen iwenakassak sàlà, masapùla asakùlà'ne wei iweli'chak uko'mansak màlà!” teppù. ⁴⁰Jesus uya Martha pàk, “Àpàk uchi yekama uya pùn, ailon te auya yau Kaatù yapulàtok yene auya màlà te uya pùn na'?” teppù. ⁴¹Màlàyau tok uya tàk yamappù uluwaik poi. Jesus uya tenu tülùppù kakàik, molopai iwàpùlemappù “Ukàipùnù, tenki ukayaik àpàk, umaimu yetappù auya pàk,” teppù. ⁴²“Tùttutai tàwàlàlà umaimu yetanài àmàlà, tùse wate uya sàlà pùsamo upyau satik pe nai'nannùk uya ailon te toppe uyeunossak auya pàk,” teppù Jesus uya. ⁴³Molopai watekapù tùpo iwentaimeppù eke pe, “Lazarus, epakkakà!” tukaik. ⁴⁴Màlàyau iweli'chak lùppù kàyik

“Lazarus, epakkakà!” (11:43)

wepakkappù uluwaik yapai. Itemyatù yamùk molopai itta yamùk won-tàsak wechippù linen ke. Molopai itenpata wontàsak kuyalikku ke, Jesus uya tok pàk, “Iponkatàk kon uluwaik yau we'nà pon yapai molopai tàwà nùtài,” teppù.

Jesus Wànà Pàk Tok Wekkupùppù
(*Matthew 26:1-5; Mark 14:1-2; Luke 22:1-2*)

⁴⁵Màlàyau tukkan kon Jew yamùk Mary piyak iyàssak kon uya Jesus uya tùwotokoyi kupù yeneppù molopai ailon teppù tok uya ipàk. ⁴⁶Tùse tùulon kon utàppù Pharisee yamùk piyak, Jesus uya tùwotokoyi kussak yekamaik tok pàk. ⁴⁷Màlàyau paatele yamùk yennài nan molopai Pharisee

yamùk uya Jew yamùk yepulu ton pilipùppù, molopai tok pàk tok uya “Yà'là kupù'nokon sàlà? Pùsàlà kàyik tukke tensan yek kwa ton pen yentok ipàkàlà woton kon kussan. ⁴⁸Sàlà yamùk kupù ya tùse we'nà'nokon yau, tamù'nawolon kon uya màlà ailon te ipàk, molopai nen uchi Roman yamùk uyàpù màlà Kaatù yùwùk kùponalok kon molopai kùpata kon mokkaik!” teppù. ⁴⁹Tewinan nà tok kùlottawon eke kulu paatele yamùk yennài màlà yattai Caiaphas itesek uya tok pàk, “Yà'làlà ittu auya'nokon pùla kulu man! ⁵⁰Ittu auya'nokon pùla man wakù peiwa iwechi tewin nà kàyik welikù kappon yamùk ponalok pe yau, tamù'nawolon kon umatta tukaik,” teppù. ⁵¹Tiyiwàlà wateppù ya pen màlà tùse eke kulu paatele yamùk yennài pe tùwechi màlà yattai yau Jesus welikù Jew yamùk ponalok pe tukaik Kaatù Maimu yenpoikappù ya, ⁵²tùse mùkyamlo ponalok pe neken pùla, tùse mùkyamlo nàlà iwetta'nùssak kon Kaatù munkà yamùk ponalok pe, tok nesse tamùkke tewin tok wettoppe. ⁵³Màlà motapai tok wekkupùppù màlà Jesus wànà pàk. ⁵⁴Màlàpàk ayupo Jew yamùk kùlottawàlà Jesus usalàppù pen. Tùse iitàppù pata wontaik piyawon Ephraim itesek pona, molopai molo iwechippù tùnenupa ton pokonpe.

⁵⁵Molopai Entaka'nàppà pàk Uta'lettàtok yattai wenappù mei pùla molopai tukkan kon kappon yamùk utàppù echikili ton pata yamùk poi Jerusalem pona, Uta'lettàtok Weyu wapiya ekolùkaik wekolùkantok yeselu yawàlà. ⁵⁶Màlàyau tok wechippù Jesus yenei'che molopai tok usekamappopàtùppù tiyiwàlà'nokon Kaatù yùwùk tau echii'ma, “Yà'là tukaik mesenumenkayatàu, Uta'lettàtok yak na' iyàpù pe pùla kulu iwechi màlà?” tukaik. ⁵⁷Paatele yamùk yennài nan molopai Pharisee yamùk uya “Ànù'là, Jesus wechi i'nailà là ittunài uyàpù màlà ina pàk yekamaik, ina uya ya'chi toppe,” teppù.

Bethany Po Jesus Kalapaima
(*Matthew 26:6-13; Mark 14:3-9*)

12 ¹⁶ pe wei Entaka'nàppà yattai Uta'lettàtok wapiya, Jesus utàppù Bethany pona. Lazarus weli'chak wuluukappù tùuya yak. ²Molo kùyali konekappù tok uya iponalok pe molopai Martha uya yekamùppù, Lazarus wechippù tok tonpa pe chichiu pe Jesus piyau uta'lettàtok yapon piyau. ³Màlàyau Mary uya nard itesek appoi'nan kalapa, epekkek, 1 pound pan yalàppù molopai Jesus pùta kalapaimappù ya molopai ya'munakkappù ya tùnsek ke. Tamù'nawà tapùu tau appoi'ne ikà'nùmùppù. ⁴Tùse Jesus nenupa ton tonpa Judas Iscariot, Simon mumu Jesus yeimippo woton uya ⁵“Yà'là pe iwechi pàk sàlà appoi'nan kalapa chilanna pùn, 300 pe chilùpa pun kaichalà molopai entuppa'no kon yemyak pùlayatta tùtoppe?” teppù. ⁶Judas uya wateppù màlà entuppa'no kon pàk tùsentuppa pàk pùla, tùse amak pe tùwessen pe tùwechi pàk

molopai pùlayatta yen tùpyawon yapai tùwepùikattàsek pàk. ⁷Jesus uya, “Tàwà nechii, inmainanpappù sàlà uwu'nattà weyu ponalok pe. ⁸Tàwàlàlà entuppa'no kon wechi màlà apyau'nokon, tùse iulà wechi màlà apyau'nokon tàwàlàlà pen,” teppù.

⁹Tukkan kon Jew yamùk uya molo Jesus wechi Bethany po yetappù, màlàyau tok utàppù Jesus pàkànsau neken pùla, tùse Lazarus nàlà iweli'chak yau inwuluukappù lùppù yense. ¹⁰Màlàyau paatele yamùk yennài nan wekkupùppù Lazarus nàlà tülù pàk iwàtoppe. ¹¹Masapùla ipantomù lùppù tetase, tukkan kon Jew yamùk wemokkappù màlà Jesus winàkàik molopai ailon teppù tok uya ipàk.

Jesus Welepamù Jerusalem Pona

(Matthew 21:1-11; Mark 11:1-11; Luke 19:28-40)

¹²Iwemassak pe tukkan kon kappon yamùk Uta'lettàntok pàk iyàssak kon uya Jesus uyàpù Jerusalem pona yetappù. ¹³Màlàyau tok uya kumya yale yamùk yepoloppù molopai tok utàppù yepose, molopai tok wentaimeppù,

“Hosanna Kaatù yapulàtàk kon!

Ipùlemasak mùkkàlà itepulu yesek yau nùyàssai'nùk!

Ipùlemasak mùkkàlà Israel yamùk Kinù!” tukaik.

¹⁴Màlàyau Jesus uya tonki mule yepoloppù molopai ipo iitàppù, Kaatù Maimu yau iwe'menukasak kasa,

¹⁵“Kesenalippai Zion Yenchi! Yenka, Ekinù nùyàssan, tonki mule lùkkwà po,” tukaik. {ZEC 9:9}

¹⁶Wapiya sàlà yamùk ittuppù inenupa ton uya pen màlà, tùse Jesus yapulàtok tùpo neken nen uchi sàlà yamùk we'menukasak lùppù ipàk molopai sàlà yamùk kussak tùuya'nokon iwinàkàik ittuppù tok uya.

¹⁷Mùkyamlo kappon yamùk Jesus piyau iwessak kon nùssan Lazarus weli'chak wuluuka ya uluwaik yapai yattai, wechippù yekama pàk lùppù tülolon kon pàk. ¹⁸Màlàyau tukke kappon yamùk utàppù iwakkàsse, masapùla sàlà tensen yekkwa pen yentok ipàkàlà kussak ya yetasak tùuya'nokon pàk. ¹⁹Pharisee yamùk uya tüttonpa kon pàk, “Masa yenka, ikupù'nokon pe pùla kulu man, masa yentàk kon! Tamù'nawàlà wolù yawon kon utàkassak ya'là!” teppù.

²⁰Uta'lettàntok yattai Kaatù nama pe yapulàik iitàsak kon kùlottau màlà Greek yamùk tonpa yamùk wechippù. ²¹Tok uyàpùppù Philip piyak, Galilee yawon Bethsaida pon piyak, “Sir, Jesus enenpai ina man,” teppù tok uya ipàk. ²²Philip utàppù Andrew pàk yekamaik, molopai asak tok uya yekamappù Jesus pàk. ²³Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Wei uyàssak man mùkkàlà Kàyik Mumu yapulàtok yattai. ²⁴Ailon kulu sàlà, tewin nùkkwà a'naik wepukasak non pona yau tewin nùppù iwechi

màlà tùse iweli'chak yau, iwatta màlà molopai iwepeta tukke. ²⁵Ànù'là tùwemattok pùnünmanài uya màlà ila'chima. Tùse mùkkàlà sàlà non po tewanma pe tùwemattok kussai'nùk uya màlà tàwàlàlà tùwemattok yepolo. ²⁶Ànù'là i'che wettok ku'nài uyàpù màlà uya'là molopai i'nailà là wechi yau, molo nàlà upoitòlù wechi màlà. Ànù'là i'che wettok ku'nài, mùkkàlà yapulà màlà Ukàipùnù uya,” tukaik.

Jesus Uselupa Tùwelittok Pàk

²⁷“Sàlàpe uyewan nùtaimelunpayan, molopai yà'là te uya? ‘Ukàipùnù, sàlà wei winàpai kùpùikattàkà,’ te uya ka'lù? Kane, sàlà pàkànsau uyàssak sàlà, sàlà wei motak. ²⁸Ukàipùnù, eke pe eyesek wettok yapulàkà,” teppù Jesus uya. Màlàyau mayin uyàpùppù epùn poi, “Tapulàpàssaik molopai yapulà tukka uya màlà,” tukaik.

²⁹Ilinà kappon yamùk ipyau satik pe tùwessan uya mayin yetappù, “Wala'napi màlà,” teppù tok uya, tùse tùulon kon uya, “Inchelù nelupai,” teppù. ³⁰Màlàyau Jesus uya tok pàk, “Sàlà mayin màlà àponalok kon, iulà pen. ³¹Sàlàichi màlà sàlà wolù yawon kon kappon yamùk ittutok weyu. Molopai sàlàpe sàlà wolù yepulu yenpakka màlà,” teppù. ³²“Molopai non poi uyanùnsak yau tamù'nawolon kon nepù uya màlà upyak,” teppù Jesus uya. ³³Sàlà teppù ya màlà tok pàk, yà'là yekkwà là weli'nàtok yau tùwelikù yekama pe. ³⁴Ilinà kappon yamùk uya imaimu yeikuppù, “Ina uya yetasak man Law yapai, Christ wemapù màlà tàwàlàlà tukaik. Tùse yà'là kasa ken uchi Kàyik Mumu kaiwattà màlà te auya nai'nùk? Ànùk ken uchi mùkkàlà Kàyik Mumu?” tukaik. ³⁵Màlàyau Jesus uya tok pàk, “Akkwa wechi màlà apyau'nokon tachin pe kulu pùla. Asatàk kon akkwa pe iwechi kùlottau, ewalupà uyàpù àpona'nokon wapiya. Ewalupàttau tùusasen mùkkàlà i'nailà là tùutà ittunài pen. ³⁶Ailon tukaik ettàk kon akkwa pàk itesak pe ewechi kon kùlottau molopai akkwa munkà pe ewena kon màlà,” teppù. Tùuselupakapù tùpo Jesus utàppù molopai tok winàpai iicho'namùppù.

Ailon Te Ya Pùla Lùppù Jew Yamùk Wechi

³⁷Tensan yekkwà ton pen yentok ipàkàlà kuppàssak ya lànen temlo-to kon po tùse ailon teppù tok uya ipàk pen màlà. ³⁸Sàlà wekkupùppù màlà Kaatù Maimu yenpoikanài Isaiah uselupappù lùppù wekkuttoppe màlà kasa iwechi màlà teppù ya kasa,

“Itepulu, ànùk uya ailon tesak kùmaimu pàk nai?

Ànùk yemyak Itepulu meluntàlù usenpoikappù?” teppù ya kasa. {ISA 53:1}

³⁹Màlàpàk ailon teppù tok uya pen màlà masapùla Isaiah uya wate tukkasak pàk.

40 “Kaatù uya enpùla tok yenu kussak màlà, molopai tok usenumenkatok yakkosak ya, tenu kon ke tok uya yene tukaik molopai tùsenumenkatok kon ke tok uya ittu tukaik, wapùla tok welattà uwinàkàik tukaik tipittàtok kon pe uya.”

{ISA 6:10}

41 Sàlà yamùk teppù Isaiah uya màlà masapùla Jesus yapulàtok yensak tùuya pàk, molopai ipàk iichelupappù.

42 Wa tùse là tukke Jew yamùk yepulu ton kùlotta uylon teppù tok uya ipàk, tùse tok uya yekamappù pen masapùla Pharisee yamùk pàk tùusenalippa kon pàk, Jew yamùk wepilittok itak tapai tenpakka kon tukaik. 43 Masapùla Kaatù uya apulàntok yentai kappon yamùk uya tapulàtok kon ku'nài nan mùkyamlo tù'nùn kon pe.

44 Jesus wentaimeppù eke pe, “Ànù'là aylon nùkayai'nùk upàk uya, upàk neken nà aylon te pen màlà, tùse mùkkàlà nàlà uyeuno'nàippù pàk. 45 Molopai uyenai'nùk uya nàlà uyeuno'nàippù yensak màlà. 46 Uyàssak sàlà wolù weyu pe, ànù'là aylon tawon upàk wechi ewalupàttau tukaik. 47 Ànù'là umaimu yetanài molopai yawàlà tùwessen pen kottùma uya pen màlà. Wolù yawon kon kappon yamùk kottùmaik uyàssak pen sàlà, tùse tok pùikattàik. 48 Ànù'là unulunpanài molopai umaimu yanùnnài pen kottùmanài wechi màlà molo. Mayin unekamappù wechi màlà ikottùmanài pe wei wenukassak yattai. 49 Masapùla uyiwalà là uselupappù pen tùse Ukàipùnù uyeuno'nàippù uya uyapyontàppù yà'là tukaik là molopai yà'là kasa là uselupa toppe. 50 Molopai tùttuyaik apyontàntok ya màlà tàwàlàlà wema'nàtok yak anài. Màlàpàk yà'là tukaik là uselupatok màlà Ukàipùnù nekamappù upàk uselupa toppe,” teppù Jesus uya.

Jesus Uya Tùnenupa Ton Pùta Kolùka

13 ¹Entaka'nàppà pàk Uta'lettàntok weyu wapiya iwechippù. Jesus uya ittuppù màlà sàlà wolù nàmà tùuya molopai tùkàipùnù piyak tùwennappo weyu uyàkkassak. Mùkyamlo tùponalok pe tùwessan pùnùnmapppù ya màlà, molopai tok pùnùnmatok tùuya yenpoikappù ya màlà tùwemattok wenukapù ponalà.

²Ko'manpe tok uta'lettàkassak yau Makui uya Jesus yeimippotok tùkassak wechippù màlà Simon mumu, Judas Iscariot yewan yak. ³Jesus uya ittuppù màlà tùkàipùnù uya tamù'nawolon meluntà tùsak temyak molopai nàlà tùuyàssak Kaatù winàpai molopai tùwennappo Kaatù piyak. ⁴Màlàyau iwe'wuluukappù tùuta'lettà tùpo, iweponkappù molopai towe-lù yaulomùppù ya tùwoloppai pàk. ⁵Màlà tùpo tuna mappù ya pùsau yak, molopai tùnenupa ton pùta kukappù ya molopai ya'munakkappù ya tùwoloppai pokon towelù ke. ⁶Màlàyau iyàpùppù Simon Peter piyak,

màlâyau Peter uya, “Uyepulu, utta kukaichi auya?” teppù. ⁷Jesus uya imaimu yeikuppù, “Tùkussai'nùk ittu auya pùla man sàlape, tùse masa lùlwa ittu auya màlà,” tukaik. ⁸“Kane! utta kuka auya pen kulu màlà,” teppù Peter uya ipàk. Jesus uya imaimu yeikuppù, “Àkukasak uya pùla iwechi yau, upùkkù pe pùla ewechi màlà,” tukaik. ⁹Simon Peter uya imaimu yeikuppù, “Uyepulu, walai yau uchi utta neken kùkkukai tùse uyemyatù ikukakà molopai uppai nàlà,” tukaik. ¹⁰Jesus uya ipàk, “Ànù'là iwàppùsak lùppù mùkkàlà wakù, tùtta neken nà kuka ya tùse tamù'nawàlà màlà wakù pe iwechi. Molopai wakù pe messatàik, tùse tamù'nawolon kon pen,” teppù. ¹¹Jesus uya màlà teimippo woton ittukupùppù, màlàpàk màlà, “Tamù'nawàlà pùla wakù pe messatàik,” teppù ya.

¹²Màlâyau tok pùta kukakapù tùpo iwepontàppù molopai iwennappoppù tùpatappù yak. Molopai tok pàk, “Mùttuyatàu na' sàlape àpàkù'nokon tùkuppàssai'nùk?” teppù ya. ¹³“Ti'cha molopai Epulu tukaik uyesa'nài nan amyamlo. Molopai ikasa ewechi kon màlà, masapùla mùkkàlà iulà. ¹⁴Sàlape, Eti'chayi molopai Eyepulu kon atta kon kukapàssan, màlà kasa nàlàichi àtonpa kon pùta mùkukatàik,” teppù Jesus uya tok pàk. ¹⁵“Yentok auya'nokon ipàkàlà pe tùkuppàssaik àpàkù'nokon, màlà kasa làma ikupù kon pa. ¹⁶Ailon kulu sàlà, apyoto mùkkàlà tepulu yentaino pen. Molopai mayin yekamaik yeunossak mùkkàlà teuno'nàippù yentaino pen. ¹⁷Sàlà yamùk ittu auya'nokon yau, ipùlemasak pe ewechi kon màlà ikupù auya'nokon yau.

¹⁸“Tamù'nawolon kon amyamlo pàk uselupa pen nai'nùk, tùttuyai ken unanùmùssan. Tùse Kaatù Maimu uya, ‘Mùkkàlà pùlomù pusak nassai'nùk upyak uya tùpàpya'mù yanùnsak man uwinàkàik,’ teppù kasa iwechi màlà. {PSA 41:9} ¹⁹Sàlape yekama uya sàlà àpàkù'nokon iwekkupù wapiya, iwekkussak yau nen uchi ailon te kon pa Mùkkàlà pe wechi pàk. ²⁰Ailon kulu sàlà, ànù'là uneunokoppù yanùnnài uya màlà uyanùnsak, molopai ànù'là uyanùnnàippù uya màlà mùkkàlà uyeuno'nàippù nàlà yanùnsak,” teppù Jesus uya.

Jesus Uya Teimippotok Yekama

(Matthew 26:20-25; Mark 14:17-21; Luke 22:21-23)

²¹Sàlà yamùk tekapù tùpo, Jesus usewankono'mappù kulu takkwalù yau. “Ailon kulu sàlà, tewinan nà àtonpa kon uya uyeimippo màlà,” teppù ya. ²²Màlâyau inenupa ton usenpàtùppù, ànùk pàk là wate ya ittu tok uya pùla. ²³Tewinan nà Jesus nenupa ton tonpa tù'nùn pe kulu inkupù usessettàsak wechippù màlà ipona. ²⁴Màlâyau Simon Peter uya temyatù ke mùkkàlà yekamappù, “Ànùk pàk là iichelupa yekamappokà,” teppù ya. ²⁵Màlâyau Jesus piyak lùlwa iwepeimappù molopai yekamappoppù ya, “Ànùk uchi Uyepulu?” tukaik. ²⁶Jesus uya imaimu yeikuppù “Sà pùlomù

pusak pilikasak kipù uya màlà tuma kak molopai mùkkàlà yemyak itùlù uya màlà,” tukaik. Màlàyau pùlomù pusak pilikasak ki'chak tùuya tùlùppù ya Judas Iscariot, Simon mumu yemyak. ²⁷Pùlomù pusak yekkwassak ya pe là Judas yak Makui wewomùppù. Jesus uya ipàk, “Asse'ne màlà ikupù pàk ewekkussak nai'nùk ikukkà,” teppù. ²⁸Ànù'là uta'lettàn yapon piyau tùwessen uya yà'là pe là iwechi pàk Jesus uya wate ipàk ittuppù pen màlà. ²⁹Masapùla Judas wechi pùlayatta yen yesak pe pàk Jesus uya yà'làlà uta'lettàntok woton ye'ma toppe ya wapùla entuppa'no kon lepa toppe wate ya pe tùulon kon uya yekamappù. ³⁰Màlàyau pùlomù pusak yekkwatù tùpo Judas wepakkappù tewinanpa. Molopai ewalupà pe iwechippù màlà.

Emennak Enupantok

³¹Judas utàkapù tùpo, Jesus uya “Sàlà peichi Kàyik Mumu yapulàtok yattai man, molopai Kaatù yapulàtok usenpoikasak man mùkkàlà yai. ³²[Kaatù yapulàtok usenpoikasak yai yau,] Kaatù uya nàlà màlà tùmù yapulàtok yenpoika tùmàlà yau. Molopai tewinanpa ikupù ya màlà. ³³Umunkà yamùk, apyau'nokon wechi sàlà mala là. Uyiwa auya'nokon màlà, yekama uya sàlà àpàkù'nokon, Jew yamùk pàk yekamappù uya kasa, ‘Utàyai'nùk yak àutà kon pen màlà,’ ³⁴Emennak Enupantok tùlù uya sàlà, tiuchi'nùnmaik ettàk kon. À'nùnmappù kon uya kasa, mechi'nùnmataik. ³⁵Tiuchi'nùnmaik ewechi kon yau sàlà winà tamù'nawolon kon uya unenupa ton pe ewechi kon ittu màlà,” teppù Jesus uya.

“Ittunài Pen Iulà” Tetok

(Matthew 26:31-35; Mark 14:27-31; Luke 22:31-34)

³⁶Simon Peter uya Jesus pàk, “Uyepulu, i'nailà ken àutà màlà?” teppù. Jesus uya imaimu yeikuppù, “Utàyai'nùk yailà uya'là àuyàpù pen màlà sàlàpe, tuse masa lùuwa là àuyàpù màlà,” tukaik. ³⁷Peter uya ipàk, “Uyepulu, yà'là pe iwechi pàk sàlàpe aya'là utà pen? Wemattok tùlù uya màlà àponalok pe!” teppù. ³⁸Jesus uya imaimu yeikuppù, “Ewemattok tùlù kulu na' auya uponalok pe? Ailon kulu sàlà, kali'cho tàwù wapiya màlà, ‘Unùttu pen mùkkàlà,’ te auya àsolùwau itekkwa,” tukaik.

Jesus Mùkkàlà Asanta Tùkàipùnù Piyak

14 ¹Jesus uya, “Eyewan kon kùttaimelunpatak. Ailon katàk kon Kaatù pàk, molopai ailon katàk kon nàlà upàk,” teppù. ²“Ukàipùnù yùwùk tau, tukke patassek yamùk man. Sàlà wa pùla iwessak yau yekamappù uya sàlà eppaino. Utà sàlà apatassek kon woton konekaik. ³Molopai apatassek kon woton konekaik utà tùpo, uyàpù tu'ma màlà ayase'nokon upyak, wessai'nùk yau nàlà ewechi kon pa. ⁴Utàyai'nùk yak, pata ye'ma

mùttuyatàik,” teppù Jesus uya. ⁵Thomas uya “Itepulu, ina uya nen àutàtok yailà ittu pùla man molopai atta ken uchi ina uya ite'ma ittu?” teppù. ⁶Jesus uya, “Iulà mùkkàlà asanta, ailon molopai wema'nàtok. Ànù'là uyà-pù Ukàipùnù piyak pen màlà, tùse uwinà neken. ⁷Uyittu auya'nokon yau Ukàipùnù nàlà ittuppù sàlà auya'nokon eppaino. Sàlà motapai mùkkàlà mùttuyatàik molopai nàlà yensak auya'nokon man,” teppù.

⁸Philip uya, “Itepulu, Àkàipùnù yenpoikakà ina uya yentoppe, màlà neken nà i'che ina man,” teppù. ⁹Jesus uya yeikuppù, “Philip, tachin pe ku apyau'nokon wechippù, tùse ken na' uchi uyittu auya pùla lùppù nai? Ànù'là uyennàippù uya Ukàipùnù yensak màlà. Tùse yà'là pe iwechi pàk màlà 'Àkàipùnù yenpoikakà ina uya yentoppe,’ te auya? ¹⁰Ailon te auya pùlaichi nai, Ukàipùnù yau wechi molopai Ukàipùnù wechi uyau pàk? Yà'làlà ukayai'nùk àpàkù'nokon màlà uyiwalà là uselupatok pen, tùse Ukàipùnù, uyau nai'nùk mùkkàlà ne'wotokomayai'nùk,” teppù ya. ¹¹“Ailon katàk kon, Ukàipùnù yau wessaik molopai Ukàipùnù uyau man te uya pàk. Wapùla ailon katàk kon upàk eke ton wotoko yamùk kupù uya yensak auya'nokon pàk. ¹²Ailon kulu sàlà, ànù'là ailon nùkayai'nùk upàk uya nàlà tükussai'nùk kupù màlà. Sàlà yamùk yentaino kon nùwa là kupù ya màlà. Masapùla Ukàipùnù piyak utà sàlà. ¹³Molopai yà'làlà yekamappo auya'nokon uyeseke yai yau ikupù uya màlà. Ukàipùnù yapulà toppe Imu winà. ¹⁴Yà'làlà yekamappo auya'nokon màlà upàk uyeseke yai molopai ikupù uya màlà,” teppù ya.

Jesus Uya Wakù Akkwalù Yeunottok Yekama

¹⁵“À'nùn pe ukupù auya'nokon yau, enupantok uya kupù auya'nokon màlà. ¹⁶Ukàipùnù yekamappo uya màlà tүүлon àpùikattà kon woton yeunottoppe ya, apyau'nokon tùwechi woton tàwàlàlà. ¹⁷Ailon Akkwalù. Sàlà wolù yawon kon uya yepolo pen màlà, masapùla yene tùuya'nokon molopai ittu tùuya'nokon pùla iwechi pàk. Tùse mùkkàlà mùttuyatàik masapùla apyau'nokon iwechi pàk molopai ayau'nokon nàlà iwechi màlà.

¹⁸“Tewincha ànàmà kon uya pen màlà ichan pùnnon kasa, apyakù'nokon uyàpù màlà. ¹⁹Tachin pe kulu sàlà wolù yawon kon uya uyene pen màlà. Tùse amyamlo uya màlà uyene. Masapùla wemapù pàk, ewemapù kon nàlà màlà. ²⁰Màlà wei uyàssak yattai ittu auya'nokon màlà iulà wechi Ukàipùnù yau molopai amyamlo wechi uyau molopai iulà wechi ayau'nokon.

²¹“Ànù'là enupantok uya yanùnnài molopai iku'nài mùkkàlà uyi'nùnmanài. Ànù'là tùnùn pe ukussai'nùk wechi nàlà màlà Ukàipùnù pùnùn pe, u'nùn pe nàlà màlà ikupù uya molopai usenpoika màlà ipyak,” tukai. ²²Judas, Judas Iscariot pen, uya Jesus yekamappoppù, “Itepulu, atta ken uchi eusenpoika ina piyak, sàlà wolù yawon kon piyak

eusenpoikai'ma pùla?” tukaik. ²³Jesus uya yeikuppù, “Ànù'là tù'nùn pe uku'nài wechi yau, enupantok uya maimu yawàlà iwechi màlà. Molopai Ukàipùnù uya tù'nùn pe ikupù màlà, molopai ina uyàpù màlà ipyak, ipyau emasse. ²⁴Ànù'là tù'nùn pe pùla uku'nài wechi enupantok uya maimu yawàlà pen màlà. Uselupa metayatài'nùk màlà umaimu pen, tùse Ukàipùnù uyeuno'nàippù winàpaine.

²⁵“Sàlà yamùk yekamasak uya man àpàkù'nokon apyau'nokon nùppù wechi kùlotta. ²⁶Tùse àpùikattà kon woton Wakù Akkwalù yeunoko màlà Ukàipùnù uya uyeseke yai. Mùkkàlà uya màlà tamù'nawolon pàk eyenupa kon. Molopai tamù'nawàlà unekamappù àpàkù'nokon nepù ya màlà ittu kon pa.

²⁷“Wàlàkka'nàtok nàmà uya sàlà apyau'nokon, uwinàpaine wàlàkka'nàtok tùlù uya eyemyakù'nokon. Sàlà wolù nùtùlù yekkwa pen tütüyaik. Eyewan kon kùttaimelunpatak molopai kesenalippatàu. ²⁸Yetasak auya'nokon man àpàkù'nokon, ‘Utà sàlà molopai uyàpù tu'ma màlà apyakù'nokon,’ te uya. À'nùn kon pe ukupù auya'nokon yau, autau-chinpa kon màlà Ukàipùnù piyak utà pàk, masapùla Ukàipùnù mùkkàlà eke uyentaino. ²⁹Sàlàichi tekamapàssaik àpàkù'nokon iwekkupù wapiya, iwekkupù yau nen uchi ailon te kon pa. ³⁰Màlà yentak lùwa àpokon-pe'nokon uselupa pen sàlà, masapùla sàlà wolù yepulu nùyàssan. Tùse uya'chi ya pen màlà. ³¹Tùse sàlà wolù yawon kon uya Ukàipùnù kupù uya u'nùn pe ittu toppe màlà Ukàipùnù uya uyapyontàtok yawàlà ikupù uya.

“E'wuluukatàk kon, utànpai'nokon talàpai,” teppù Jesus uya tùnenu-pa ton pàk.

Chi'nak Kùyali Yek

15 ¹“Iulà mùkkàlà ailon chi'nak molopai Ukàipùnù mùkkàlà imainpananài,” teppù Jesus uya. ²“Upanta pe echii'ma tùwepetasen pen yattàpàtù ya màlà. Molopai tùwepetasen koneka ya màlà wakù pe tukkeiwa iwepeta toppe. ³Amyamlo wekonekakassak man wakù pe masapùla umaimu yetasak auya'nokon pàk. ⁴Uyau emakkà molopai iulà nàlà wemapù màlà ayau. Ipanta lùppù màlà wa neken echii'ma tùwepetasen pen, tùse tek pàk neken tùwechi yau iwepeta, màlà kasa nàlà upàk pùla ewechi kon yau ewepeta kon pen màlà.

⁵“Iulà mùkkàlà chi'nak, amyamlo mùkyamlo ipanta yamùk. Ànù'là uyau nemassai'nùk molopai yau nàlà wemassai'nùk mùkkàlà wepeta màlà tukke, masapùla iulà pùla echii'ma yà'làlà kupù auya'nokon pen. ⁶Ànù'là uyau pùla nemassai'nùk, mùkkàlà wechi màlà yenu'masak yei panta waipùtasak kasa, màlà yekkwa ton màlà tanussen molopai apok wa'nak tenu'masen iyatoppe. ⁷Uyau ewemapù kon yau, molopai umaimu wechi ayau'nokon yau, i'che ewettok yekamappokà molopai elepa

màlà. ⁸Tukke ewepeta kon yau, Ukàipùnù yapulàtok iwinà pe iwechi màlà. Sàlà winà unenupa ton pe ewechi kon yenpoika auya'nokon màlà. ⁹Tù'nùn pe Ukàipùnù uya ukupù kasa u'nùn pe messatàik, à'nùnmatok kon uya yau uchi emattàk kon. ¹⁰Eyenupatok kon uya kupù auya'nokon yau, pùnùnmantok uya yau ewechi kon màlà, Ukàipùnù uya uyenupatok yawàlà u'nùnmatok ya yau wechi kasa.

¹¹“Sàlà yamùk yekamappù uya àpàkù'nokon utauchinpatok wettoppe ayau'nokon, molopai autauchinpatok kon wettoppe tamù'nawàlà. ¹²Sàlà màlà enupantok uya. Tiuchi'nùnmaik ettàk kon, u'nùn pe àkupù kon uya kasa. ¹³Eke kulu uchi'nùnmantok yenpoikatok kappon uya màlà tùweli'che tùtonpa yamùk ponalok pe. Màlà yentaino kulu là uchi'nùnmantok pùn. ¹⁴Uwechiyakonnon pe ewechi kon màlà yà'làlà tetok uya kupù auya'nokon yau. ¹⁵Sàlà motapai apyoto yamùk pe eyesatù kon uya pen sàlà masapùla tepulu uya yà'làlà kupù ittunài pen mùkkàlà apyoto. Tùse eyesassak kon uya màlà uwechiyakonnon tukaik, masapùla tamù'nawàlà Ukàipùnù winàpai unùttuppù ittu kon pa ikussak uya màlà. ¹⁶Amyamlo uya uyanùnsak pen màlà, tùse iulà uya ayanùnsak kon. Àutà kon pa epetaik, tachin pe molo tùwessen epelu ke. Màlà yattai yà'làlà yekamapposak auya'nokon Ukàipùnù pàk uyesek yai yau, elepa kon ya màlà. ¹⁷Sàlà yamùk màlà enupantok uya, ‘Tiuchi'nùnmaik mettàik,’ tawon,” teppù Jesus uya.

Wolù Yawon Kon Uya Tewanma Pe Ku'nàtok

¹⁸“Sàlà wolù yawon kon uya tewanma kon pe àkupù kon yau, ittutàk kon tewanma kon pe nàlà tok uya ukupùppù wapiya. ¹⁹Sàlà wolù ponalok kon pe ewechi kon yau, à'nùnma kon ya màlà tùtonpa kon pe kulu ewechi kon kasa. Tùse sàlà wolù ponalok kon pen amyamlo, molopai ayanùnsak kon uya sàlà wolù winàpai pàk màlà, sàlà wolù yawon kon uya tewanma kon pe àkupù kon. ²⁰Ittutàk kon àpàkù'nokon ‘Apyoto mùkkàlà tepotolù yentaino pen,’” teppù uya. “Utalumattàsak tùuya'nokon yau, tok uya nàlà atalumattà kon màlà. Tenupatok kon uya yawàlà tùwechi kon yau, tok wechi nàlà màlà tenupatok auya'nokon yawàlà. ²¹Tùse sàlà yamùk kupù tok uya màlà ewinàkài'nokon uyesek pàkànsau. Masapùla uyeuno'nàippù ittu tùuya'nokon pùla iwechi pàk. ²²Tok yelupaik uyàpù pùla iwessak yau imakuyi pùla tok wettok pan. Tùse sàlàpe tùmakuyi kon waputtàtok tok uya pùla iwechi màlà. ²³Mùkkàlà tewanma pe uku'nài uya nàlà màlà nai'nùk Ukàipùnù kupù tewanma pe. ²⁴Ànù'là nùkupù pen kussak uya tok kùlottaupù pùla iwechi yau imakuyi pùla tok wettok pan. Tùse sàlàpe tok uya yensak man, walà tùse tewanma kon pe tok uya ukussak man molopai Ukàipùnù nàlà. ²⁵Tùse sàlà yamùk wekkupùppù màlà tok Law yau iwe'menukasak

lùppù yawàlà. ‘Tok uya tewanma kon pe ukupùppù yà'làlà pàkànsau pùla,’ tawon. {PSA 35:19}

26 “Pùikattànài uyàssak yau mùkkàlà Ukàipùnù winàpai uneunoko apyakù'nokon ailon Akkwalù nùtàyai'nùk Ukàipùnù winàpai uya uyekama màlà. 27 Amyamlo pe nàlà kùyekamatàik, masapùla upyau ewechippù kon màlà iwepyattàppù motapai,” teppù Jesus uya.

16 1 “Sàlà yamùk yekama uya sàlà àpàkù'nokon uwinàpai autatù kon tukaik. 2 Tok uya eyenpakka kon màlà Jew yamùk wepilittok itak yamùk tapai. Ewaik, wei nùyàssan ànù'là àwànài'nokon uya Kaatù ponalok pe tùwe'wotokoma kon pe yekama màlà. 3 Sàlà yamùk kupù tok uya màlà masapùla Ukàipùnù wapùla iulà ittu tùuya'nokon pùla iwechi pàk. 4 Sàlà yekamappù uya àpàkù'nokon, iweyu uyàssak yau ittu kon pa, màlà yamùk àpàkù'nokon unekamappù lùssan, sàlà yamùk yekama uya pùn àpàkù'nokon wapiya masapùla apyau'nokon wechi pàk,” teppù Jesus uya.

Wakù Akkwalù Wotokoyi

5 “Tùse utà sàlà mùkkàlà uyeuno'nàippù piyak. Tùse ànù'là uya i'nailà mùtàyàn tukaik uyekamappo pùn. 6 Mesewankono'mayatàik kulu masapùla sàlà yamùk yekamasak uya àpàkù'nokon pàk. 7 Tùse ailon kulu sàlà. Wakù wekkuttoppe àponalok kon pe utà sàlà. Utà pùla iwessak yau, Àpùikattànài'nokon uyàpù apyakù'nokon pen. Tùse utàsak yau yeunoko uya màlà apyakù'nokon. 8 Tùuyàssak yau mùkkàlà uya màlà sàlà wolù yawon kon makuyi yenpoika, ikasa we'nàtok molopai nàlà Kaatù uya talumattàntok. 9 Tok makuyi yenpoika ya màlà masapùla kappon yamùk uya ailon te upàk pùla iwechi pàk. 10 Tok usenumenkatok iwalai yenpoika ya màlà, masapùla Ukàipùnù piyak utà pàk molopai tok uya uyene pen nen uchi màlà. 11 Tok pàk tok usenumenkatok yenpoika ya màlà talumattàntok pàk, masapùla sàlà wolù yepulu talumattàsak pàk.

12 “Tukke lùppù àpàkù'nokon unekama molo man, tùse yanùmù auya'nokon yeselùkek pùla man sàlàpe. 13 Tùse mùkkàlà Ailon Akkwalù uyàssak yau, ayalà kon ya màlà tamù'nawolon ailon yawàlà. Tiyiwalà iichelupa pen màlà, tùse yà'làlà tùneta yekama ya màlà. Molopai yà'làlà tùuyàpù woton yekama ya màlà àpàkù'nokon. 14 Mùkkàlà uya màlà uya-pulàtok nepù uponalok yalà tùuya molopai yenpoika tùuya àpàkù'nokon winà. 15 Tamù'nawolon Ukàipùnù itesak pe nai'nùk màlà uponalok. Màlàpàk uchi Akkwalù uya màlà uselupatok yalà molopai yekama ya àpàkù'nokon, te uya nettainùk,” teppù Jesus uya.

Usewankono'mantok Welattà Utauchinpantok Pe

16 “Malalà tùpo uyene auya'nokon pen màlà, molopai mala là tùpo tu'ma

uyene auya'nokon,” teppù Jesus uya. ¹⁷Màlâyau Jesus nenupa ton tonpa uya tûtonpa kon pàk, “Yà'là te ya uya ken uchi màlà, ‘Malalà tûpo uyene auya'nokon pen màlà, molopai mala là tûpo tu'ma uyene auya'nokon,’ te. Molopai ‘masapùla Ukàipùnù piyak utà pàk?’ te ya,” teppù. ¹⁸“Yà'là te ya ken uchi màlà ‘Malalà tûpo nùkayai'nùk?’ Ittu'nokon pùla man yà'là pàk là iichelupa,” teppù tok uya. ¹⁹Jesus uya màlà sàlà pàk tok wechi tekamappopai yeneppù, màlàpàk tok pàk, “Àtonpa kon uchi mekamappoyatàu, yà'là te uya ‘Malalà tûpo uyene auya'nokon pen, molopai mala là tûpo tu'ma uyene auya'nokon,’ te uya pàk? ²⁰Ailon kulu sàlà, akalawù kon màlà molopai eusewankono'ma kon, tûse wolù yawon kon utauchinpa màlà. Tùsewankono'maik ewechi kon màlà, tûse eusewankono'matok kon welattà màlà utauchinpantok pe. ²¹Nossan mùkkàlà tùwentu yau e'nek pe tûwessen, masapùla tûweyu uyàssak pàk. Tùse mule yenpakkakassak tûuya yau e'nek pe tûwechippù puttàka'nù'nài, masapùla mule wentusak wolù yak pàk tûutauchinpa pàk. ²²Màlà kasa sàlàpe eusewankono'matok kon yattai man. Tùse eyene kon uya tu'ma màlà. Molopai eyewan kon utauchinpa màlà. Molopai ànù'là uya autauchinpatok kon mokka pen màlà ewinàpai'nokon.

²³“Molopai màlà wei uyàssak yau uyekamappo auya'nokon yà'làlà pàk pen màlà. Ailon kulu sàlà, yà'làlà yekamappo auya'nokon Ukàipùnù pàk uyeseke yai yau, elepa kon ya màlà. ²⁴Sàlà tepose yà'làlà yekamapposak auya'nokon uyeseke yai pùla man. Yekamappotàk kon molopai yepolo auya'nokon màlà molopai autauchinpatok kon wechi màlà tamù'nawàlà,” teppù Jesus uya.

²⁵“Sàlà yamùk yekamappù uya àpàkù'nokon ittutok ipàkàlà pokonpe. Tùse wei nùyàssan sàlà kasa tu'ma uselupatok yattai pen, tûse wakù pe Ukàipùnù yekama uya màlà àpàkù'nokon. ²⁶Màlà wei yattai yekamappo auya'nokon màlà uyeseke yai. Iulà pe Ukàipùnù yekamappo uya màlà àponalok kon pe te uya pen sàlà. ²⁷Ukàipùnù mùkkàlà tùmàlà pe tù'nùn pe àku'nài'nokon. Masapùla à'nùn kon pe ukussak auya'nokon pàk, molopai Kaatù winàpai uyàssak pàk ailon tesak auya'nokon pàk. ²⁸Ukàipùnù piyapai uyàpùppù màlà wolù yak. Sàlà yattai tukka wolù nàmà uya sàlà molopai wennappo Ukàipùnù piyak,” teppù Jesus uya.

²⁹Màlàpàk Jesus nenupa ton uya ipàk, “Sàlàpe nen uchi wakù pe meselupayaik, ittutok ipàkàlà pùla. ³⁰Ina nen uchi nenyàn tamù'nawolon ittu auya. Molopai ànù'là uya eyekamappopàtù i'che pùla ewechi. Màlàpàk nen uchi ailon nùkayan ina Kaatù winàpains pe ewechi pàk,” teppù. ³¹Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Ailon mùkapàssatàik nen uchi sàlàpe!^h ³²Tùse wei nùyàssan molopai iyàkkassak man, ewetta'nùttok

^h 16:31 Wapùla ailon mùkayatàu nen uchi na' sàlàpe te ya pe iwechi.

kon yattai. Ewemeippàtù kon màlà apata kon yak tewin pàk, molopai unàmà auya'nokon màlà tewincha. Tùse tewincha pùla wessaik, masapùla Ukàipùnù upyau man. ³³Sàlà yamùk yekamappù uya màlà àpàkù'nokon, àwàlàkkattok kon yesak pe ewechi kon pa uyau. Sàlà wolù yau ewettalumattà kon màlà. Tùse emeluntàtatàk kon! Wolù yentaikasak uya man,” teppù Jesus uya.

Jesus Wàpùlema

17 ¹Sàlà yamùk pàk tùselupa tùpo, Jesus uya tenu tülùppù epùn winàkàik molopai iwàpùlemappù.

“Ukàipùnù pata weyu uyàssak man. Àmuichi yapulàkà molopai Àmu uya ayapulà toppe. ²Tamù'nawolon kon kappon yamùk yepoi apàkkeke ke ilepasak auya man, mùkyamlo temyak àntùlùssan lepa toppe ya tàwàlàlà wema'nàtok ke. ³Sàlà màlà tàwàlàlà wema'nàtok kappon yamùk uya eyittutok ipàkàlà, àmàlà neken ailon Kaatù molopai Jesus Christ nàlà eneunokoppù. ⁴Ayapulàtok nessak uya man non po, uwo-tokoyi ulepappù auya ike lùppù yenuka'nùpù uya winà. ⁵Ukàipùnù! sàlàpe kùyapulàkà eyemlotopo, wolù wepyattà wapiya apyau uyapulàtok lùppù ke.

⁶Eyenpoikasak uya man mùkyamlo wolù yapai ulepatok kon auya yemyak. Àponalok pe tok wechippù màlà molopai tok ke ulepappù auya, amaimu yawàlà tok wessak man. ⁷Sàlàpe nen uchi tok nùttuyan tamù'nawolon ulepatok kon auya wechi ewinàpaino pe. ⁸Masapùla màlà enekamappù lùppù upàk yekamappù uya tok pàk molopai tok uya yanùnsak man. Ailon pe apyapai uyàpùppù ittuyan tok molopai tok nàlà ailon nùkayan uyeunokoppù auya pàk.

⁹Tok pona wàpùlemayaik. Wolù ponalok kon pona wàpùlema pen sàlà, tùse mùkyamlo ulepatok kon auya pona. Masapùla àponalok kon mùkyamlo. ¹⁰Tamù'nawàlà upyawon kon màlà àponalok kon molopai tamù'nawàlà apyawon kon màlà uponalok kon. Molopai uyapulàtok uyàpù màlà tok yai. ¹¹Wolù yau wechi pe pùla man talàpai, apyak uyàpù sàlà. Tùse pùsamlo wechi lùppù màlà wolù yau. Wakù Ukàipùnù, tok imainanpakà eyesek meluntàlù yau, uyesek ulepatok auya winà. Tewin tok wettoppe tùtonpa kon pokonpe, tewin we'nà àpokonpe nai'nùk kasa. ¹²Tok piyau wechi yau, tok mainanpappù uya uyesek ulepatok auya winà. Ànù'là we'la'chimappù pen tok kùlottapai, tùse tewinan neken tùmattasen yek umattappù màlà Kaatù Maimu yau iwe'menukasak lùppù wekkuttoppe.

¹³Molopai uyàssaik apyak sàlàpe, sàlà yamùk te uya sàlà wolù yau lùppù echii'ma, eke pe kulu uwinon utauchin pantok wettoppe tok yau. ¹⁴Amaimu tükassak uya man tok piyak, molopai wolù yawon

kon kappon yamùk uya tewanma kon pe tok kussak man, masa-pùla wolù ponalok pe pùla tok wechi pàk, wolù ponalok pe pùla wessai'nùk kasa. ¹⁵Tok mokka pa wolù yapai wàpùlema pen sàlà, tùse tok mainanpa pa Ene Makui winàpai. ¹⁶Wolù ponalok pe pùla tok wechi màlà, iponalok pe pùla wessai'nùk kasa. ¹⁷Àponalok pe tok ikonekaka ailon winà. Masapùla amaimu màlà ailon. ¹⁸Wolù yak uyeunokoppù auya kasa tok yeunossak uya man wolù yak. ¹⁹Molopai tok pàkànsau wettùsak sàlà tamù'nawàlà apyak, tok wettope nàlà ailon pe àponalok pe.

²⁰Pùsamlo neken nà pona wàpùlema pen sàlà, tùse mùkyamlo nàlà ailon nùkayai'nannùk upàk itekale yekama tok uya winà. ²¹Tamù'nawàlà tewin tok wettope, Ukàipùnù, uyau messai'nùk molopai ayau wessai'nùk kasa, kùyau nàlà tok nechii, wolù yawon kon uya ailon te toppe uyeunossak auya pàk. ²²Tok lepappù uya màlà ulepappù auya lùppù namantok ke, tewin tok wettope, tewin we'nà nai'nùk kasa. ²³Iulà wechi tok yau, molopai àmàlà wechi uyau. Màlàpàk tok nepù nechiiik tewin tok wettok yak, wolù yawon kon uya uyeunossak auya ittu toppe molopai à'nùn pe tok kupùppù auya à'nùn pe ukupùppù auya kasa làma.

²⁴Ukàipùnù, pùsamo ulepatok kon auya wechi upyau i'che wessaik yau wettok yau, namantok ulepatok auya yentoppe tok uya, masapùla u'nùnmappù auya màlà wolù wekoneka wapiya. ²⁵Wakù Ukàipùnù, wolù yawon kon uya lànen eyittu pùla tùse, eyittuyan iulà, molopai pùsamo uyeunossak auya ittuyan. ²⁶Eyittu toppe tok uya ikussak uya man molopai eyittu toppe lùppù là tok uya ikupù pàk wechi màlà, u'nùnmatok auya wettope tok yau, molopai iulà pe tok yau wettope,” tukaik iwàpùlemappù.

Jesus Ya'chippù

(Matthew 26:47-56; Mark 14:43-50; Luke 22:47-53)

18 ¹Tùwàpùlemakapù tùpo, Jesus utàppù tùnenupa ton pokonpe. Tok uklàtùppù Kidron ya'muppakùyi latoi pona. Umà wechippù màlà molo. Màlà yak iitàppù tùnenupa ton pokonpe. ²Judas, Jesus yeimipponàippù uya màlà patassek ittuppù, masapùla màlà motau Jesus uya tùnenupa ton yepopassek pàk. ³Màlàyau Judas uyàpùppù umà yak soicha yamùk pokonpe molopai paatele yamùk yennai nan molopai Pharisee yamùk neunokossan pokonpe. Tepu pàk apok yalàppù tok uya, lanppu yamùk molopai kasupala yamùk. ⁴Jesus uya màlà tamù'nawolon yà'là pe là tükuttok ittuppù. Iitàppù tok piyak molopai tok pàk, “Ànùk yenei'che messatà?” teppù ya. ⁵Tok uya imaimu yeikuppù, “Jesus Nazareth pon,” tukaik. Jesus uya, “Iulà mùkkàlà,” teppù tok pàk.

Yeimipponàippù nàlà Judas wechippù satik pe tok piyau. ⁶“Iulà mùkkàlà,” tesak Jesus uya yau, tok utàppù tùnpoi kon winà, molopai tok wekkawai'mappù non pona. ⁷Màlàyau Jesus uya tok yekamappo tu'mappù, “Ànùk mùwayatàu?” tukaik. Tok uya, “Jesus Nazareth pon,” teppù. ⁸Jesus uya tok maimu yeikuppù, “Iulà mùkkàlà ukai ku àpàkù'nokon, uyiwa auya'nokon yau, tàwà pùsamo nùtài,” teppù ya. ⁹Sàlà wekkupùppù màlà iichelupappù lùppù wekkuttoppe “Tewin nà ulepatok kon auya tonpa la'chima uya pùn,” tawon. ¹⁰Màlàyau Simon Peter, kasupala walai yesak uya imokkappù molopai eke kulu paatele yamùk yepulu yapyoto wànàppù ya, molopai ipana kamik pen winon yattàppù ya. Apyoto yesek wechippù Malchus pe. ¹¹Màlàyau Jesus uya Peter pàk, “Akasupalayi yemaikakà iten yak! Ukàipùnù uya na' ulepatok kok yawon inchi uya pen sàlà?” teppù.

¹²Màlàyau soicha yamùk molopai tok yepulu, molopai Jew yamùk yennà nan uya Jesus ya'chippù molopai tok uya yaulonpàtùppù. ¹³Molopai tok uya yalàppù wapiya Annas piyak, Caiaphas noppù kàipùnù pe iwechippù mùkkàlà wechippù màlà eke paatele yamùk yepulu pe màlà yattai. ¹⁴Caiaphas mùkkàlà Jew yamùk yelupanàippù, “Wakù pe iwechi màlà tewin nà kàyik welikù kapon yamùk ponalok pe yau,” tukaik.

Peter Uya “Jesus Ittunài Pen Iulà” Te

(Matthew 26:69-70; Mark 14:66-68; Luke 22:55-57)

¹⁵Simon Peter molopai tùulon Jesus nenupa uya iwenaimappù. Masapùla pùsàlà inenupa wechippù màlà eke kulu paatele yamùk yepulu nùttu pe màlàpàk iitàppù Jesus ye'mappù pàk eke kulu paatele yamùk yepulu patassek yak. ¹⁶Tùse Peter wechippù satik pe polopo pata we'na mùlatta po. Màlàyau tùulon Jesus nenupa ton tonpa eke kulu paatele yamùk yepulu nùttu wennappoppù, molopai uli'chan manatta yennài yelupappù ya, molopai Peter yewonnùpùppù ya. ¹⁷Màlàyau uli'chan manatta yennài uya Peter pàk, “Àmàlà ken na' pùsàlà kàyik nenupa ton tonpa pen?” teppù. “Kanekku, iulà pen nen mùkkàlà,” tukaik yeikuppù ya.

¹⁸Iko pe iwechippù màlàpàk apyoto yamùk molopai ennài nan uya apok pottàppù, molopai tok wechippù satik pe iwoi, tùwa'no kon pàk. Peter wechippù nàlà satik pe tok piyau tùwa'no pàk.

Jesus Molopai Eke Kulu Paatele

(Matthew 26:59-66; Mark 14:55-64; Luke 22:66-71)

¹⁹Màlà yattai eke kulu paatele yamùk yepulu uya Jesus yekamappoppù inenupa ton pàk, molopai enupantok ya pàk. ²⁰Jesus uya imaimu yeikuppù, “Uselupasak man ayupo wolù uya yeta tùse. Tàwàlàlà tok yenupappù uya màlà Jew yamùk wepilittok itak tau. Molopai Kaatù yùwùk tau, tamù'nawàlà Jew yamùk wepilittok yau, molopai uselupasak man amak yai pùla. ²¹Yà'là

pe iwechi pàk uyekamappo auya màlà? Mùkyamlo yekamappokà uyetannan nùssan. Tok uya sàlà yà'là teppù uya là ittu,” tukaik. ²²Jesus uya watesak yau, tewinan nà ennài nan tonpa uya Jesus mùta'moppù, “Màlà kasa ken na' uchi eke kulu paatele yamùk yepulu maimu yeiku auya màlà?” tei'ma. ²³Jesus uya imaimu yeikuppù, “Ikasa pùla uselupasak yau, ikasa pùla man kakkà, tùse ailon pe iwechi yau, yà'là pe iwechi pàk kùnta'moi?” tukaik.

²⁴Màlàyau Annas uya yeunokoppù yaulonpàssak pe lùppù, eke kulu paatele yamùk yepulu Caiaphas piyak.

Peter Uya “Jesus Ittunài Pen Iulà” Te Tu'ma
(*Matthew 26:71-75; Mark 14:69-72; Luke 22:58-62*)

²⁵Peter wechi molo satik pe tùwa'no pàk tùse. Kappon uya yekamappoppù, “Àmàlà ken na' mùkkàlà inenupa ton tonpa pen?” tukaik. Peter uya yeikuppù, “Kane, iulà pen,” tukaik. ²⁶Màlàyau eke kulu paatele yamùk yepulu yapyoto, Peter nùpanalùkàtùppù lùppù tonpa uya ipàk, “Umà yau ken na' eyene uya pùn mùkkàlà pokonpe?” teppù. ²⁷Peter uya tu'ma yeikuppù, “Kane,” tukaik. Molopai màlà yattai kali'cho tàwùppù.

Jesus Wechi Pilate Yemlotopo
(*Matthew 27:1-2, 11-14; Mark 15:1-5; Luke 23:1-5*)

²⁸Màlàyau Jew yamùk uya Jesus yalàppù Caiaphas piyapai Rome pon kon Kopùnayi pata yak. Ko'llàma iwechippù màlà, Jew yamùk wewomùppù tapùì tak pen màlà, masapùla wakù pe teselu kon yawà eppai tok wechippù Entaka'nàppà yattai Uta'lettàntok pàk tùuta'lettàtok kon pe. ²⁹Màlàpàk Pilate wepakkappù tok piyak molopai, “Yà'là mùkayatàu ken àli pe pùsàlà kàyik winàkàik?” teppù ya. ³⁰Màlàyau tok uya ipàk, “Àli ku'nàippù pe pùla iwessak yau, ina uya sàlà apyak inepùppù pen eppaino,” teppù. ³¹Màlàyau Pilate uya tok pàk, “Yatàk kon eyiwalà'nokon àmàlà'nokon Law winà ittutantàk kon,” teppù. Jew yamùk uya ipàk, “Tùse ànù'là tùtoppe ina uya iwelittok yak ikussak pùla man,” teppù. ³²Sàlà wekkupùppù màlà yà'là yekkwà là weli'nàtok yau tùwelittok yekamappù Jesus uya kasa iwekkuttoppe. ³³Màlàyau Pilate wewontukkappù tapùì tak, Jesus kà'mappù ya molopai yekamappoppù ya, “Jew yamùk kinù na' àmàlà?” tukaik. ³⁴“Eyiwalà na' wate auya màlà wapùla ka' tùulon kon upàk eyelupai lù?” tukaik Jesus uya yekamappoppù. ³⁵Pilate uya imaimu yeikuppù, “Jew na' iulà?” tukaik. “Àtonpa yamùk molopai paatele yamùk yepulu yamùk uya màlà uyemyak àtùsak. Yà'là mùkuttai?” tukaik. ³⁶Jesus uya “Itepulu pe wettok màlà sàlà wolù ponalok pen. Wa iwechi yau, Jew yamùk uya uya'chi tukaik uyapyoto ton wepanta'mappù sàlà uwenai eppaino. Tùse sàlàpe itepulu pe wettok wechi màlà tùulon

pata winàpaino pe,” teppù. ³⁷Màlàpàk Pilate uya ipàk, “Màlàyau ken na' kin àmàlà?” teppù. Jesus uya yeikuppù “Kin àmàlà mùkayaik làkku. Wentusak màlà sàlà wolù yak molopai uyàpùppù sàlà pàkànsau, ailon pàk eselupaik. Tamù'nawolon kon ailon winon kon umaimu yetannan,” teppù Jesus uya Pilate pàk. ³⁸Pilate uya Jesus yekamappoppù, “Yà'là ken màlà ailon?” tukaik. Wate tupo Pilate wepakkatu'mappù Jew yamùk piyak, molopai tok pàk, “Italumattàtok uya iwenai woton yà'làlà àli yepolo uya pùla man. ³⁹Tùse eyeselu kon màlà tewin nà ya'chichak lùppù yenpakka uya apyakù'nokon Entaka'nàppà pàk Uta'lettàntok yattai. Jew Yamùk Kinù yenpakka uya na' i'che messatàu?” teppù Pilate uya tok pàk. ⁴⁰Màlàyau tamù'nawàlà tok wentaimeppù, “Kane, mùkkàlà pen! Barabbas làkku i'che ina man,” tukaik. Barabbas wechippù màlà Roman yamùk yepulu yentaikanàippù pe.

19 ¹Pilate uya Jesus yalàppù molopai ippoppàttoppe ikupùppù ya màlà. ²Soicha yamùk uya àmà'nà kapùppù alok pe molopai tok uya itùlùppù ippai pona. Molopai tok uya ipontàppù tùtalilen pon yak. ³Molopai tok uyàpùppù ipyak, “Tachin pe emakkà Jew yamùk Kinù!” tei'ma. Molopai tok uya inta'moppù temyatù kon ke.

⁴Pilate wepakkatu'mappù, “Yentàk kon, inepù uya sàlà apyakù'nokon, italumattàtok uya iwenai woton yeposak uya pùla iwechi ittu kon pa,” teppù ya tok pàk. ⁵Jesus wepakkasak àmà'nà kassak yalùko pe, molopai tùtalilen pon yau yattai, Pilate uya, “Pùsàlàichi mùkkàlà kàyik!” teppù tok pàk. ⁶Màlàyau paatele yamùk yepulu ton molopai a'chinnan uya Jesus yensak yau, tok wentaimeppù, “Ipukapàkkà pulusuk pona! Ipukapàkkà pulusuk pona!” tukaik. Màlàyau Pilate uya tok pàk, “Yatàk kon ipukapàsse, masapùla italumattàtok uya iwenai woton yeposak uya pùla man,” teppù. ⁷Jew yamùk uya Pilate maimu yeikuppù, “Ina Law molo man, màlà uya yekamasak yawàlà iwelikù màlà masapùla Kaatù Mumu pe tukaik tùwekkupù pàk,” teppù.

⁸Sàlà yetasak tùuya yau, Pilate wettalipappù màlà yentak. ⁹Màlàyau iwewontukkappù, molopai Jesus pàk, “T'nai motapai àuyàssak màlà?” teppù ya, tùse Jesus uya imaimu yeikuppù pen. ¹⁰Màlàyau Pilate uya ipàk, “Uyelupapai pùla na' messan? Ittu na' auya pùla nai, ànonkatok uya wapùla àtùtok uya ewelittok yak yapàikketù yesak pe wechi?” teppù. ¹¹Jesus uya imaimu yeikuppù, “Ayapàikketù pùla iwechi màlà uyepoi kaupai eyemyak itùsak pùla iwechi yau. Mùkkàlà utùnàippù apyak ittu màlà àli pe eke makui inkupù pàk,” tukaik. ¹²Màlà yetasak tùuya yau, Pilate wechippù ànnonkapai. Tùse Jew yamùk wentaimeppù, “Pùsàlà kàyik nonkasak auya yau, Caesar wechiyakon pe ewechi pen màlà. Ànù'là tiyiwàlà kin pe tùwekkussen wechi màlà Caesar yeyaton pe!” tukaik. ¹³Màlà yetasak tùuya yau Pilate uya Jesus nepùppù poloona, molopai

iweleutappù ittunài yapon pona, pata Tàk Kassak tukaik tùttusen yau. Hebrew maimu yau Gabbatha itesek.

¹⁴Inakattapailà'ne là wei wechippù Entaka'nàppà pàk Uta'lettàntok wapiya. Pilate uya Jew yamùk pàk, “Yentàk kon, pùsàlàichi ekinù kon,” teppù. ¹⁵Tok wentaimeppù, “Yatàk kon! Yatàk kon! Pulusuk pona ipukapàtta!” tukaik. “Iulà uyaichi ekinù kon pukapàtù?” tukaik Pilate uya tok yekamappoppù. Eke kulu paatele yamùk yepulu ton uya imaimu yeikuppù, “Caesar neken nen mùkkàlà ina kinù!” tukaik. ¹⁶Màlàyau Pilate uya Jesus tülùppù tok yemyak, ipukapàttoppe pulusuk pona.

Jesus Pukapàtù Pulusuk Pona

(Matthew 27:32-44; Mark 15:21-32; Luke 23:26-43)

Màlàyau soicha yamùk uya Jesus yalàppù. ¹⁷Jesus utàppù molopai tùpukapàttok ipona, pulusuk yalàppù ya tiyiwalà, Puppà Yàppù lùppù Patassek yak. Hebrew maimu yau Golgotha itesek. ¹⁸Molo tok uya ipukapàtùppù pulusuk pona. Asa'lon kon nàlà kàyik yamùk pukapàtùppù tok uya ipokonpe, sàwinà'ne molopai Jesus wechippù tok yakletau. ¹⁹Pilate uya, “Jesus Nazareth pon, Jew yamùk Kinù,” tukaik imenukasak lùppù tülùppù pulusuk pona. ²⁰Sàlà inmenukappù yeneppù màlà tukkan kon Jew yamùk uya, masapùla Jesus pukapàtù patassek wechippù màlà mei pùla Jerusalem poi. Imenukasak wechippù Hebrew maimu yau, Rome pon kon maimu yau, molopai Greek maimu yau. ²¹Màlàyau paatele yamùk yepulu ton uya Pilate pàk, “‘Jew yamùk Kinù,’ tukaik kù'menukai tùse ‘Pùsàlà mùkkàlà kàyik Jew yamùk kinù iulà tawon,’ tukaik làkku,” teppù. ²²Pilate uya tok yeikuppù, “Yà'là tukaik là unmenukappù màlà, unmenukappù,” tukaik.

²³Màlàyau Jesus pukapàtù tùpo, soicha yamùk uya ipon yalàppù molopai tok uya ipantakapàtùppù tewin pàk tùkaichalà'nokon, asakùlà'nan kon uya. Molopai ipon yassan nùppù wà'nàmàppù. Sàlà wechippù màlà ichippànsak pe pùla, ikassak pe i'mù motapai iteppi motak. ²⁴Soicha yamùk uya, “Ikalapàtù pen sàlà, tùse tàk walai lùkkwà tenu'mapàsse wenkalunnàpai ànù'là uya ipon yassan nùppù yepolo yentoppe,” teppù. Sàlà wekkupùppù màlà Kaatù Maimu yau iwe'menukasak kasa iwettoppe.

“Tok uya upon pantakapàtùppù tùkaichalà'nokon,
molopai upon yassan nùppù yepolo ànù'là uya yentoppe
tùuya'nokon,
tàk walai lùkkwà tenu'mapàsse tok wenkaluppù,” tawon.

{PSA 22:18}

Sàlà yamùk kupùppù màlà soicha yamùk uya.

²⁵Molo Jesus pukapàttok ipona pulusuk piyau satik pe ichan wechippù, molopai ichan yakon, Mary Clopas noppù, molopai Mary

Magdalene. ²⁶Tùsan yensak tùuya molo yau molopai tùnenupappù tù'nùn pe kulu tùnkupù wechi satik pe mei pùla yau, Jesus uya tùsan pàk, “Nossan, pùsà yenkà emle,” teppù. ²⁷Molopai tùnenupappù pàk, “Pùsà yenkà, asan,” teppù ya. Màlà motapai inenupappù uya ichan nùppù yalàppù tùwùk tak.

Jesus Welittok

(Matthew 27:45-56; Mark 15:33-41; Luke 23:44-49)

²⁸Sàlà tùpo Jesus uya tamù'nawolon wenukassak ittuppù màlà. Kaatù Maimu yau iwe'menukasak lùppù kasa iwekkuttoppe, “We'naklipayaik,” teppù ya. ²⁹Molo pùsau yau so'li kulu wain wechippù màlà. Màlàyau tok uya kàtàk-kwak walai kipùppù ikak, kusan kulak walai pàk tok uya itùlùppù molopai yenkappù tok uya Jesus yeppi motak. ³⁰Malalà yonpa tùpo Jesus uya, “Eichilà man nenukappàssan,” teppù. Molopai iwepeimappù molopai iwelikùppù.

³¹Eke Wàlàkka'nàtok weyu, Entaka'nàppà yattai Uta'lettàtok ponalok pe wekonekantok yattai pe iwechi pàk, mùkyamlo kàyik yamùk yàkàpù wechi pulusuk pàk lùppù i'che pùla Jew yamùk wechippù. Màlàpàk tok uya Pilate yekamappoppù, “Tàwà ka' tok pichi yamùk yakitukka lù molopai tok yàkàpù yamùk nuttàpàtù?” tukaik. ³²Màlàyau soicha yamùk utàppù molopai tok uya wapiyalok kàyik pichi yamùk yakitukkappù molopai tùulon pichi yamùk tu'ma. Pùsamlo kàyik yamùk kaiwattàsak wechippù màlà pulusuk pàk Jesus piyau. ³³Tùse Jesus piyak tùuyàssak kon yau, iwelikkassak yepoloppù tok uya, màlà-pàk i'chi yamùk yakitukkappù tok uya pen. ³⁴Tùse tewinan nà soicha yamùk tonpa uya Jesus yassokkappù iwolo yai tiple ke molopai màlà yai mùn, tuna tawon wekkwamùppù. ³⁵Mùkkàlà màlà yennàippù uya yekamappù molopai màlà iichelupatok lùppù wechi màlà ailon pe. Ailon pe yekama tùuya ittuppù ya màlà, molopai yekamappù ya màlà ailon te kon pa. ³⁶Sàlà yamùk wekkupùppù màlà Kaatù Maimu yau iwe'menukasak kasa iwettoppe. “Tewin nà yàppù ikkwàtù pen màlà,” tawon. {PSA 34:20} ³⁷Molopai tu'ma Kaatù Maimu yau man, “Tok uya màlà yene mùkkàlà tùnassokkappù kon,” tawon. {ZEC 12:10}

Jesus Wu'nattà

(Matthew 27:57-61; Mark 15:42-47; Luke 23:50-56)

³⁸Sàlà tùpo Joseph Arimathea pon uya Jesus yàkàpù yekamappoppù Pilate pàk. Pùsàlà Joseph wechippù màlà Jesus nenupa pe, tùse amak yai masapùla Jew yamùk yepulu yamùk pàk tùusenalippa pàk. Pilate uya, “Ewaik,” teppù, màlàyau iyàpùppù molopai Jesus yàkàpù yalàppù ya. ³⁹Nicodemus nàlà, wapiya ewalupàttau Jesus kaklanpanàippù lùppù utàppù màlà Joseph ya'là. Eke pe kulu myrrh yoi'masak aloe ke 75 pounds yailà'ne, yalàppù ya màlà. ⁴⁰Màlàyau tok uya Jesus yàkàpù yalàppù, molopai tok uya iwontàppù linen pùkkù lùppù ke myrrh molopai aloe pokonpe, Jew yamùk we'wu'nattàtok

yeselu yawalà. ⁴¹Ipukapàtùppù pulusuk pona patassek lùppù yau molo umà wechippù. Molopai umà yau emennak uluwaik àn'là yàkàpù nonkappù yak lùppù pen wechippù. ⁴²Masapùla Jew yamùk wekonekatok wàlàkka'nàtok weyu ponalok pe wapiya iwechi pàk, molopai mei pùla molo uluwaik wechi pàk, màlà yak tok uya Jesus yàkàpù tùlùppù.

Yawon Pùn Uluwaik

(Matthew 28:1-8; Mark 16:1-8; Luke 24:1-12)

20 ¹Ko'làma Suntayakka yattai ewalupà pe lùppù tùse Mary Magdalene utàppù uluwaik motak. Molopai tàk yamasak imlatta poi yeneppù ya. ²Màlàyau iitàppù aitun pe Simon Peter molopai tùulon Jesus nenupappù lùppù tù'nùn pe kulu inkupùppù piyak, molopai tok pàk, “Tok uya Itepulu mukkappù neppàsan uluwaik yapai molopai ittu'nokon pùla man i'nai yailà là tok uya inonkappù!” teppù ya. ³Màlàyau Peter molopai tùulon nà Jesus nenupappù utàppù uluwaik motak. ⁴Asaklàma aitun pe tok utàppù, tùse tùulon nà Jesus nenupappù uya Peter yentakappù molopai iwelepamùppù uluwaik motak iwapiya. ⁵Màlàyau iwepeimappù uluwaik yak yense. Linen pùkkù lùssan yeneppù ya, tùse iwewomùppù pen. ⁶Màlàyau Simon Peter uyàpùppù ite'mappù pàk, iwelepamùppù molopai iwewomùppù uluwaik yak, màlàyau molo linen pùkkù lùssan yeneppù ya. ⁷Molopai Jesus ippai won nùppù wechippù tùulon kon kùlotta pùla, tùse yamoko'masak wechippù tiyiwalà linen winàpai. ⁸Màlàyau tùulon inenupappù lùppù, wapiya uluwaik pona elepamùppù nàlà wewomùppù, yeneppù ya molopai ailon teppù ya. ⁹Tok uya ittu pùla lùppù iwechippù màlà iwe'menukasak Kaatù Maimu yau Jesus we'wuluukatu'matok woton tetok. ¹⁰Màlàyau inenupa ton nùssan wennappoppù tùpata kon pona.

Jesus Usenpoika Mary Magdalene Piyak

(Matthew 28:9-10; Mark 16:9-11)

¹¹Tùse Mary wà'nàmàppù satik pe polopo uluwaik piyau, tùkalawù pàk. Tùkalawù'ma iwepeimappù, uluwaik yak tenu tùlùppù ya. ¹²Màlàyau asa'lon kon inchelù yamùk yeneppù ya, aimu'nan ipon ton, chichiu pe. Jesus yàkàpù nonkappù yau, tewin ippai wechippù winà, molopai tùulon itta wechippù winà. ¹³Molopai tok uya Mary pàk, “Nossan, yà'là pàk makalanyan?” teppù. Màlàyau Mary uya tok pàk, “Tok uya Uyepulu yalàppù man, ittu uya pùla man i'nai yailà là tok uya inonkappù,” teppù. ¹⁴Wa tei'ma iwelattàppù molopai Jesus yeneppù ya molo satik pe, tùse Jesus pe ittuppù ya pen. ¹⁵Jesus uya ipàk, “Nossan, yà'là pàk makalanyan? Ànùk mùwayan?” teppù. Umà yennài pe tekamaik ipàk, “Yasak auya yau, yekamakà upàk i'nai yailà là inonkappù auya, yense utà toppe,” teppù ya. ¹⁶Jesus uya “Mary,” teppù, màlàyau iwelettàppù iwinàkàik molopai, “Rabboni,” teppù ya Hebrew maimu pe. Ti'cha, te

ya pe iwechi. ¹⁷Jesus uya ipàk, “Kùya'chii, masapùla Ukàipùnù piyak utàppù pùla lùppù man, tùse itàkà, utonpa yamùk pàk yekamata, ‘Utà sàlà Ukàipùnù piyak molopai Àkàipùnù kon piyak, molopai Ukaatùyi molopai Akaatùyi kon piyak!’” teppù. ¹⁸Màlàyau Mary Magdalene utàppù itekale yalàppù ya Jesus nenupa ton nùssan piyak, “Itepulu tenpàssaik molopai suwa tukaik uyelupai,” teppù ya tok pàk.

Jesus Usenpoika Tùnenupa Ton Nùssan Piyak
(*Matthew 28:16-20; Mark 16:14-18; Luke 24:36-49*)

¹⁹Màlà Suntayakka ko'manpe, Jesus nenupa ton nùssan wepilipùppù tapù tak manatta tùmleyintàpasse tok wechippù Jew yamùk pàk tùsenalippa kon pàk. Màlàyau Jesus uyàpùppù molopai satik pe tok yakletau iwechippù, “Wàlàkka'nàtok wechi màlà apyau'nokon,” teppù ya. ²⁰Wate tùpo temyatù molopai tùwolo tawon yenpoikappù ya tok yemyak. Màlà yattai Itepulu yensak tùuya'nokon yau inenupa ton nùssan utauchinpappù. ²¹Màlàyau Jesus uya tu'ma tok pàk, “Wàlàkka'nàtok wechi màlà apyau'nokon, Ukàipùnù uya uyeunossak nai'nùk kasa làma eyeunoko kon uya sàlà,” teppù. ²²Wate kapù tùpo, iwe'netukkappù tok pona, molopai tok pàk, “Wakù Akkwalù yepotàk kon,” teppù ya. ²³Ànù'là makuyi pàk eusentuppasak kon yau, tok pàk usentuppaka'nàsak màlà, molopai ànù'là makuyi pàk eusentuppa kon pùla iwessak yau, tok pàk usentuppansak pen màlà,” teppù Jesus uya.

Jesus Usenpoika Thomas Piyak

²⁴Tùse Thomas, munuik tukaik tesassen inenupa ton tonpa pùla iwechippù.ⁱ Tewinan nà inenupa ton nùssan tonpa wechippù tok piyau pùla, Jesus uyàssak yattai. ²⁵Màlàyau tùulon kon inenupa ton nùssan uya Thomas pàk, “Itepulu yenpàssan ina,” teppù. Tùse Thomas uya tok pàk, “Itemyatù yai tuik yeutappù yensak uya pùla molopai uyemyatù yemaikasak uya yak molopai iwolo yai uyemyatù yemaikasak uya pùla iwechi yau, ailon te uya pen,” teppù.

²⁶Tewin suntayakka tùpo Jesus nenupa ton nùssan wepilittu'mappù tapù tak, molopai Thomas wechippù nàlà tok piyau. Manatta mùleyintàpàssak tùse Jesus uyàpùppù tok kùlottak, satik pe, “Wàlàkka'nàtok wechi màlà apyau'nokon,” teppù ya. ²⁷Màlàyau Thomas pàk, “Eyemyatù yemaikakà sailà, molopai uyemyatù yamùk yenkà. Eyemyatù yenkakà molopai yemaikakà uwolo yai. Ailon tetok auya pùla kùsettak, tùse ailon kakkà làkku,” teppù Jesus uya ²⁸Thomas uya yeikuppù, “Uyepulu molopai Ukaatùyi,” tukaik. ²⁹Jesus uya ipàk, “Thomas, uyensak neken auya pàk ailon tesak auya man. Tùutauchinpasan mùkyamlo uyenei'ma pùla ailon tawonnan,” teppù.

ⁱ 20:24 wapùla Didymus màlà munuik te ya pe iwechi

Sàlà We'menukatok Ipàkànsau

³⁰Molo nàlà man tukke tensan yekkwa ton pen yentok ipàkàlà Jesus nùkupùppù tùnenua ton yemlotopo tuse sàlà kaleta yau iwe'menukasak pùla iwechi màlà. ³¹Sàlà yamùk we'menukasak màlà ailon te kon pa Jesus wechi Christ pe molopai Kaatù Mumu pe pàk, molopai ailon tetok auya'nokon yai tàwàlàlà wema'nàtok yesak pe ewechi kon màlà itesek yai.

Tùnenua Ton Piyak Jesus Usenpoika

21 ¹Sàlà yamùk tupo Jesus usenpoikatu'mappù màlà tùnenua ton nùssan piyak palau Tiberias motau. Sà kasa iwechippù màlà. ²Simon Peter, Thomas munuik tukaik tesassen, Nathanael Galilee yawon Cana poino, Zebedee munkà molopai asa'lon kon inenua ton nùssan wechippù molo tamùkke. ³Simon Peter uya tok pàk, “Molok ya'chiik, utà sàlà,” teppù. Màlàyau tok uya ipàk, “Aya'là ina utà sàlà,” teppù. Màlàyau tok utàppù molopai kanau yak tok wenukuppù. Tuse màlà yewalupàyi tau, yà'làlà ya'chippù tok uya pen. ⁴Ko'làma kulu Jesus wechippù tuna yena po satik pe, tuse inenua ton nùssan uya Jesus pe ittuppù pen. ⁵Màlàyau tok pàk, “Utonpa yamùk, molok na' ma'chitàu?” teppù ya. “Kane,” tukaik tok uya imaimu yeikuppù. ⁶Molopai Jesus uya tok pàk, “Àpunwe kon yenu'matàk kamik pen kanau yeppi winà molopai molok ya'chi nen uchi auya'nokon màlà,” teppù. Tok uya yenu'mappù molopai tok uya ipalùka yentai iwechippù masapùla tukke kulu molok yamùk uya yanùkkasak pàk. ⁷Màlàyau mùkkàlà Jesus nenupappù i'nùn kulu uya Peter pàk, “Itepulu pe man,” teppù. Itepulu pe man te ya yetasak tùuya yau, Simon Peter wepontàppù, tupon pùlloppon mokkasak ya wechippù. Molopai tuna kak iichanùmùppù. ⁸Tùulon kon Jesus nenupa ton nùssan uyàpùppù kanau yau wepalùkansek yak. Tok uya punwe tanùkkaik molok yamùk pàlàkappù. Mei kulu pùla là 100 yard kaichalà là tok wechippù tuna yena poi. ⁹Tùwepalùkasak kon yau, tok uya apok yalàn po molok yenèppù molopai pùlomù pusak yamùk nàlà. ¹⁰Jesus uya tok pàk, “Molok sàlàpe ana'chippù kon tonpa inettàk kon,” teppù. ¹¹Màlàyau Simon Peter wenukuppù kanau yak molopai molok yamùk punwe yawon kon pàlàkappù ya paluk pona. Tukke punwe yau eke ton molok yamùk wechippù, 153 kaichalà, tuse tukke lànen tok tuse punwe wekalakappù pen. ¹²Jesus uya tok pàk, “Àittàk kon ata'lettàik,” teppù. Tuse Jesus nenupa ton nùssan wechippù enekamappopai pùla, “Ànùk ken àmàlà?” tukaik, masapùla Itepulu pe ittu tùuya'nokon pàk. ¹³Jesus uyàpùppù, pùlomù pusak yanùmùppù ya molopai itùlùppù ya tok yemyak molopai molok tukka.

¹⁴Sàlà wechippù màlà icholùwano itekkwa pe Jesus usenpoikasak

J 21:2 Didymus màlà munuik te ya pe iwechi.

tùnenupa ton nùssan kùlottak, tùwelikù tùpo tùwe'wuluukaik.

Jesus Molopai Peter Tawonnan

¹⁵Tok uta'lettàkapù tùpo, Jesus uya Simon Peter pàk, “Simon, John mumu, à'nùn pe kulu na' kùkussan pùsamlo uya u'nùnma yentai?” teppù. Simon Peter uya imaimu yeikuppù, “Ewaik, Uyepulu, mùttuyaik u'nùn pe àkupù uya,” tukaik. Jesus uya ipàk, “Uyùkùnnon kaalinilu munkà mewetùik,” teppù. ¹⁶Jesus uya ipàk yakon itekkwa pe, “Simon, John mumu, à'nùn pe kulu na' kùkussan?” teppù. Peter uya imaimu yeikuppù, “Ewaik, Uyepulu, mùttuyaik u'nùn pe àkupù uya,” tukaik. Jesus uya ipàk, “Uyùkùnnon kaalinilu yamùk mùmmainanpaik,” teppù. ¹⁷Jesus uya Peter pàk icholùwano itekkwa pe, “Simon, John mumu, à'nùn pe na' kùkussan?” teppù. Peter upokoitappù masapùla Jesus uya tùpàk icholùwano itekkwa pe, “À'nùn pe kulu na' kùkussan?” te pàk. Molopai Peter uya ipàk, “Uyepulu, tamù'nawolon mùttuyaik, mùttuyaik u'nùn pe àkupù uya,” teppù. Jesus uya ipàk, “Uyùkùnnon kaalinilu yamùk mewetùik,” teppù. ¹⁸“Ailon kulu sàlà, mule peiwa ewechi yau ewepontàppù eyiwalà, molopai àutàppù i'nailà là itàpai ewettok yailà. Tùse amoko pe ewenasak yau, eyemyatù yenka auya màlà, molopai ànù'là uya àpontà, molopai ayalà ya i'nailà là yak itàpai ewettok pen yak,” teppù Jesus uya Peter pàk. ¹⁹Jesus uya wateppù màlà yà'là yekkwa là weli'nàtok yau Peter uya Kaatù yapulàtok nettok yekama pe. Molopai nen uchi ipàk, “Kùwenaimakà,” teppù ya.

Jesus Molopai Tùulon Inenupappù

²⁰Tùse Peter welattàppù molopai Jesus nenupappù tù'nùn pe inukupùppù uya tùwenaima kon yeneppù ya. Pùsàlà wechippù màlà mei pùla Jesus piyau echippù uta'lettàntok yapon motau, “Uyepulu, ànùk uya ken eyeimippo?” tukaik Jesus yekamapponàippù pe. ²¹Yensak tùuya yau, Peter uya Jesus pàk, “Itepulu, yà'là kasa nen pùsà kàyik wechi?” teppù. ²²Jesus uya Peter pàk, “Pàli'yau iwechi uyàpù ponalà i'che wechi yau, màlà wechi ken yà'là pe àpona? Kùwenaimakà kulu àmàlà pe,” teppù. ²³Màlàyau itekale utàppù Jesus nenupassan tonpa yamùk kùlottau, mùkkàlà kulu inenupappù welikù pen tukaik, tùse Jesus uya, “Iwelikù pen màlà,” teppù pen, tùse, “Pàli'yau iwechi uyàpù ponalà i'che wechi yau, yà'là pe ken màlà wechi àpona?” tesak ya pàk neken.

²⁴Pùsàlàichi mùkkàlà Jesus nenupappù sàlà yamùk yekamanàippù, molopai sàlà yamùk menukanàippù nàlà, molopai ittu'nokon man iichelupatok wechi ailon pe.

²⁵Jesus uya màlà tukke tùulon kon kupùppù. Tamù'nawàlà imenukasak yau kaleta yamùk patassek woton pùla iwechi yeselùkek usenumenkaik tamù'nawàlà wolù yau.